

Licejska knjižnica

TABOR

(NARODNI LIST)

Posam. šte. Din 1.—, četrtkova in sobotna številka Din 1.50 :-:

UREDNIŠTVO „Tabora“ in „Narodnega lista“ je v Mariboru, Jurčičeva ulica 4, I. nadstropje. — Telefon internih šte. 276. — Rokopisi se se vračajo.

UPRAVA je v Jurčičevi ul. št. 4, pritržje desno. — Telefon št. 24. SHS poštno-čl. račun za „Tabor“ 11.787, za „Narodni list“ 12.853.

Na naročila brez denarja se ne ozira. Inscratne cene po dogovoru.

Posam. šte. Din 1.—, četrtkova in sobotna številka Din 1.50 :-:

„TABOR“, izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne. Stanje mesečno po pošti D 12.50, za inostranstvo D 20.50, dostavljeno na dom Din 14.—, na izkuznice Din 12.50.

„NARODNI LIST“ (četrtkova šte. „Tabora“) se naroča kot tednik in stane mesečno 2 Din, četrtletno 6 Din, polletno 12 Din, letoletno 22.50 Din.

Nerohašina se plačuje v naprej.

Leto: V. (III).

Maribor, četrtek 10. januarja 1924.

Štev: 8 (2).

Na pravi poti!

Maribor, 9. jan.

Napredno politično gibanje v mariborski in ljubljanski oblasti je pričelo v zadnjih mesecih razveseljivo napredovati. Zdi se, da je vendar vsaj že ponekod premagano mrtvilo, ki je nastalo po zadnjih neugodnih volitvah v naprednih ljudskih masah, pa tudi med inteligenco samo. Še ne povsod! Še so kraji, kjer naprednjaki spe spanje pravičnikov in jih ni mogoče z dramatičnimi z najhujšimi bombami. Razveseljivo pa je, da je v kmečkih vrstah samih zopet začelo vrčeti — nezadovoljstvo z neuspehi klerikalnih tigrov tira to od težkih davčnih in drugih bremen tepeno ljudstvo ponovno h krepki samoohranbi.

Naša demokratska stranka je tekom zadnjih mesecev v celi Sloveniji priredila nešteto shodov in sestankov, knjižnih, gospodarskih in drugih predavanj. To delo se bo tekom prihodnjih mesecev še podvojilo, ako bo med našo inteligenco, elasti pa tudi med našimi naprednimi kmečkimi in drugimi gospodarskimi sloji dovolj dobre volje. Treba je zlasti danes, ko gre razvoj našega državnega življenja z velikimi koraki svojo pot, vzbujati v širokih vrstah ljudstva zanimanje za vsa perca vprašanja: za vrnitve oblasti samouprave in volitev v oblastno skupščino, za vprašanje srezke samouprave in volitev v srezke skupščine, zlasti pa tudi za občinske volitve, ki ne, zlasti pa tudi za občinske volitve, ki se imajo letos vršiti po Sloveniji. Pričakovati je, po vseh znamenjih sodeč, tudi zopetnih volitev v narodno skupščino.

Na drugem mestu objavljamo poziv glede poprav volilnih imenikov, katere se morajo uradno izvršiti tekom tekočega meseca. Važno je, da se vsi naprednjaki že sedaj zanimajo za volilne imenike, ker bo ob času razpisa volitev že zelo premalo časa za reklamacije in za izvršitev drugih potrebnih formalnosti.

Vidimo torej, da nas naprednjake čakajo tekom letošnjega leta ogromne naloge, katerim homo kos le, ako se v neprestanih stikih z ljudstvom nanje temeljito pripravimo. Zato pa moramo z veselim povdariti, da je vodstvo demokratske stranke v Sloveniji na edino pravi poti s prirejanjem političnih in gospodarskih shodov in drugih predavanj. Nobena koncentracija in noben blok naprednih strank ne bo prinašal koristi in uspehov, ako bodo napredne stranke držale roke križem in bodo samo Bogu udano čakale razpisa novih volitev. S tega stališča iskreno pozdravljamo razmah dela, ki ga vrši tekom zadnjega pol leta demokratska stranka ne le po mestih in trgih, ampak tudi na deželi.

Glavna dolžnost vseh naprednjakov v Sloveniji pa seveda bo, da zlasti za bodoče oblastne, srezke in občinske volitve spregledajo in uvidijo nujno potrebo skupnega nastopa. Narod malih strank je razbita armada, ki si med sabo pušča kri in ne vidi nasprotnika. Dobro vemo, da pristaši vseh naprednih strank zlasti na deželi uvidevajo potrebo čim tesnejše združitve naprednjakov. Demokratska stranka že dve leti sem povdarja to potrebo. Ob priliki zadnjih volitev vodstva drugih naprednih strank niso hotela uvideti te potrebe. Posledica je bila poraz vseh naprednjakov. Ali so se iz tega vodstva drugih naprednih strank kaj naučila ali ne, bo pokazala bližnja bodočnost. Mi pa vemo in lahko poslužimo z dokazil z vseh shodov Demokratske stranke na deželi, da so povsod tudi pristaši SKS in drugi naprednjaki za skupen nastop. In

Narodni poslaniki poklicani za 15. januarja v Beograd.

Beograd, 9. jan. (Izv.) Predsednik narodne skupščine g. Ljuba Jovanović je po konferenci s Pašičem sklenil sklicati narodno skupščino poprej, nego se je pričakovalo. Včeraj že je odredil, da

se povabijo poslanci za 15. jan. v Beograd. Kdaj se sestane narodna skupščina, še ni določeno, možno pa je, da za 15. tm.

Pred pričetkom konference v Beogradu.

Dr. Beneš danes 9. tm. dopoldne prispel v

Beograd. — Popoldne ob 4. uri prva seja.

Beograd, 9. jan. Danes dopoldne je prispel semkaj z veliko zamudo češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš s soprogo. Z njim je prispel tudi naš praški poslanik g. Nešič. Na kolodvoru ga je sprejel zun. minister dr. Ninčić s soprogo, njegov pomočnik Panta Gavrilović, Branko Lazarović, vse oboje češkoslovaškega poslanstva v Beogradu ter višji uradniki našega zunanjega ministrstva. S kolodvora se je peljal dr. Beneš v Grand Hotel, kjer je bil pripravljen za jutro. Rumunski zun. minister Ducea radi zamude vlaka, nastale vsled snežnih zametov v Vojvodini in Rumuniji, še ni prispel. Prihod vlaka je napovedan za drugo uro popoldne. Prispel pa je že naš poslanik v Bukarešti Čolak-Antić. Ako prispe minister Ducea pravočasno, bo popoldne ob 4. uri prva uradna seja konference. Zavsem bodo 4. uradna seja.

Rim, 8. jan. »Tribuna« javlja iz Beograda, da bo Jugoslavija na konferenci Male antante od zaveznikov zahtevala prosto roko proti Bolgariji, ako bi ta nastopala sovražno proti Jugoslaviji.

Zagreb, 9. jan. Sinoči ob 7. uri zvečer je paširal Zagreb češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš. Dr. Beneša spremlja gospa in pa tajnik, dočim eksperti potujejo posebej. V salonskem vozju g. dr. Beneša se je nahajal češkoslovaški poslanik v Beogradu g. Šeba, ki se je pripeljal ministru do Maribora naproti. Na zagrebškem kolodvoru so se zbrali predstavniki oblasti. Ko je vlak stal na postaji, se je dr. Beneš razgovarjal z namesnikom dr. Cimičem, tukajšnjim češkoslov. konzulom Paro in policijskim šefom Urbaničem. Ob 7. uri je nadaljeval vožnjo v Beograd.

Zasedanje angleškega parlamenta.

Delavska stranka se pripravlja na prevzete vlade.

London, 8. jan. Spodnja zbornica je bila danes dopoldne otvorjena. Skoro vsi poslanci so bili navzoči. Ko je prišel Baldwin, so se slišali iz klopi delavske stranke kliči: »Glejte, glejte, on se je vrnil!« Macdonald je bil od svojih pristašev burno pozdravljen. Lloyd George se je vsedel v prvi klopi, kjer sedi navadno opozicija in sicer poleg Asquithovega sedeža. Lloyd George in Macdonald sta imela živahen razgovor.

London, 8. jan. Vodstvo delavske stranke je imelo danes dopoldne sejo. Macdonald je podal kratek ekspozice o svojih načrtih.

London, 8. jan. Na zboru delavske stranke je govoril Ramsay Macdonald, ki je izjavil, da bo delavska stranka pre-

vzela vlado, ne da pripravlja splošne volitve, ampak da poskuša rešiti velike svetovne probleme. Svaril je liberalce in konservativce, da bi se zvezali proti delavski stranki in ji skušali onemogočiti izvedbo njene naloge. Delavska stranka hoče, da svet ne bo več ognjišče novih požarov, ki bi vse uničili. On smatra, da je delavska vlada bistven činitelj, da pospeši mir v vseh delih Evrope. Nesporazumi med Francijo in Anglijo morajo izginiti. Z vsemi državami Evrope hoče ustvariti pravo antanto na podlagi človečnosti, in ne na podlagi rivalitete vojaške moči. S sovjetsko vlado se bo direktno pogajal. Mnenje je končno, da je delavska vlada edina v stanu, rešiti vprašanje brezposelnosti in stanovanjske bede.

znamenja kažejo, da bodo šli ti pristaši preko in mimo svojih voditeljev, ako tem ne pade pravočasno mrena z očmi.

V tem položaju pa je Demokratska stranka istočasno na pravi poti, ako ojačuje svojo strankino organizacijo tudi na deželi v trdni zavesti, da z jačanjem svobodomiselnosti, napredne celo državne stranke jača napredno misel sploh, jača pa tudi državo samo.

Zato želimo, da demokratska stranka vztraja na potu pozitivnega, vstvarjajočega dela, pri katerem pa morajo pomagati vsi, ki so dobre volje in ki hočejo narodu dobro!

Temelji Radičeve „republike“.

Odlični beograjski časopis »Srpski književni glasnik« je objavil v zadnjih dveh številkah ravnokar zaključena letnika daljšo razpravo Dušana Ivančevića o Radičevi »mirotvorni republiki«. V nji nam obširno prikazuje Radičevu politiko pred vojno in med vojno, zlasti

pa njegovo zvestobo avstro-ogrski državni misli. Slika nam, kako priljubljena je bila na Hrvatskem zlasti med kmeti oseba dolgoletnega vladarja Franca Jožefa in kako zasovražena oseba kralja Petra, katero so hlapeci Dunaja in Budimpešte na najrazličnejše načine blatili pred ljudstvom. Ne zaman. Vedeli so, da je razvoj nacionalne misli prinašal sam ob sebi zbliznanje med Srbi in Hrvati. Slutiti so, da mora razvoj dospeti do točke, ko bo ves narod uvidel, da je srbska država pravzaprav tudi hrvaška država in da je nasilje nad Hrvati tudi nasilje nad Srbi. Med inteligenco si je hrvaško-srbsko edinstvo pridobivalo vedno več pristašev. Bilo je tedaj treba vsaj kmetško ljudstvo obvarovati, da se ne bi »okuzilo« od resnice. Zato je bil Radič, ki je skušal organizirati kmečke množice v seljački stranki, najvnetejši Franc Jožefov agitator. Ljudstvo je bilo že tako daleč okuženo z avstrijsko-ogrskim monarhizmom in z mržnjo do Srbov, da mu je bila zvestoba kralju in cesarju največja svetinja, sovražstvo do kralja Petra pa patriotska dolžnost.

Po golomu Avstrije — nišo g. Ivančević.

PROSLAVA ROJSTNEGA DNE KRALJICE MARIJE V BEOGRADU.

Beograd, 9. jan. (Izv.) Danes ob 11. uri se je vršila povodom rojstnega dne kraljice Marije v saborni cerkvi slovesna služba božja. Prisostvovali so diplomatski in vojaški zastopniki raznih držav, vsi ministri z g. Pašičem na čelu, in duhovščina, višji uradniki, generalni štab in oficirji. Ko sta ob 11. uri prispela kralj in kraljica, je izven in v cerkvi zbrana množica naroda prirejala viharne ovacije. Mesto je v zastavah. Ob 12. uri je bilo na dvoru slovesno sprejemanje.

DIPLOMATSKI ODOŠAJI Z RUSIJO.

Balugdžič in Lodge pri Ninčiću.

Beograd, 9. jan. (Izv.) Naš novi berlinski poslanik g. Balugdžič je včeraj popoldne obiskal ministra za zunanje zadeve dr. Ninčića. Smatra se, da sta razpravljala o pogajanjih za vpostavitve diplomatskih odnošajev z Rusijo, pri čemur bo igral g. Balugdžič posebno važno ulogo. Pozno popoldne je dr. Ninčić sprejel ameriškega poslanika Lodgeja.

Ferdinand Koburg se ne vrne.

Sofija, 9. jan. Tukajšnja brzojavna agentura javlja, da so nekateri inozemski listi prinesli vest, da je bivši car Ferdinand prošil dovoljenje za povratek v Bolgarijo. Vlada to vest odločno demantira.

Pod kakim pogojem prizna Amerika sovjetsko vlado?

Pariz, 9. jan. »New York Herald« javlja iz Washingtona, da je predsednik Coolidge izjavil, da je nasproten vsakršnemu priznanju ruske sovjetske vlade, dokler ne dobi ta vlada zaupnice celega ruskega naroda potem ljudskega glasovanja.

Vest o atentatu na Kemal-pašo neresnična

Carigrad, 9. jan. (Havas). Poročilo o atentatu na Kemal-pašo se uradno demantira.

BORZA.

Carigrad, 9. jan. (Izv.) Predborza. Pariz 28, Beograd 6.45, London 24.68, Praga 16.70 Milan 24.75, Newyork 575, Dunaj 0.008090, Sofija 4.15.

Zagreb, 9. jan. Pariz 4.30—4.36, Švica 15.56—15.66, London 384.50—387.50, Dunaj 0.1250—0.1270, Praga 259.5—262.5, Milan 383.5—386.5, Newyork 88.75—89.75.

vič — je hrvaško kmečko ljudstvo najbolj trpelo vsled tega, ker je prišlo pod vlado kralja Petra. Zavoljo tega je Radič takoj prve dni po prevratu vrgel med narod geslo: republika! V Avstriji seveda ni niti črhnil o republiki, v Jugoslaviji pa mu je to bila prva, najnujnejša potreba. Republika je radičevcu država, ki v nji ne vlada kralj Peter in ne dinastija Karagjorgjevičev. To je vse, kar je hrvaški kmet v začetku pričakoval od te državne oblike. Ni že v načelu zoper monarhijo, mrzi samo ono osebnost in tisto dinastijo, proti kateri je l. 1914 šel na vojno. Republika je bila čudodelno zdravilo za dušo, ki je krvavela zaradi razrušenega cesarstva. Bila je hkratu osvobodjenje izpod oblasti kralja, ki je bil po mnenju hrvaških množic glavni krivec svetovne vojne, torej tudi krivec vsega tistega zla, ki ga je vojna prinesla.

Toda radičevcem ni šlo le za dinastijo in za državno obliko. Ni jim bilo do take republike, v kateri bi živeli skupaj Srbi in Hrvati in kjer bi bil Beograd sedež republikanske vlade. Ne, mržnja do Srbov je zahtevala tako državo, v kateri ne bodo Srbi imeli nobenega vpliva.

Zato Radić takoj naglašaja: »Hrvatska republika«.

»Hrvatska republika« se poraja iz mržnje do Srbov. Zato so se hrvatske mase, ki so se v prvem hipu oprijemale komunizma, naglo obrnile k Radiću, ker je on veliko bolj odgovarjal njihovemu protidržavnemu in protisrbskemu razpoloženju nego komunisti, ki so vsaj bili proti separatizmu in zoper plemenske in verske razprtije.

Radić pa je obdal republiko tudi še s socialno glorio. Tako je dobila čez nekaj časa naziv »mirotvorna i čovječanska«. Mirotvorna je tista država, ki z vsemi živi lepo v miru in v dobrih odnosih. Tudi to je laskalo ljudstvu. Dasi so bili Radićevi somišljeniki l. 1914 zelo bojevitni, jih je polom Srbije zadovoljil in se niso ogrevali za nadaljno vojno; glavno jim je bilo, da je Avstrija zmagala nad Srbijo. Popolnoma naravno je nastalo mirovno razpoloženje. Radić je dejal: Nobene vojne več. Lepo! To pomeni, da ne bo izdatkov za vojaštvo in vojne potrebe, s čemer se znatno zmanjšajo bremena, ki jih mora kmet dajati državi. Te neizvedljive sanjarije še danes ogreva hrvatskega kmeta, dasi Italijan jemlje tudi hrvatsko zemljo. Pridružila se je še naivna vera, da bi valuta samostojne republike ohranila vrednost prejšnje cesarske krone. Srbi so uničili dober hrvatski denar, se je govorilo po hrvatskih vaseh. To so otroški pojmi, ki jih je Radić gojil le vsled tega, ker so laskali ljudstvu. Vsa njegova politična umetnost je v tem, da zamolči resnico in da govori tako, kakor mislijo preprosti ljudje.

Republika je potem še dobila naziv »seljačka«. A glej čudo: ni se obrnila v prvi vrsti zoper velike posestnike, kapitaliste itd., nego zoper — uradništvo. In če radićevci pravi, da bodo v kmečki republiki kmetje ukazovali gospodi, tedaj pri tem misli, da bodo imeli kmetje neomejeno oblast nad uradniki in da bodo v republiki lahko delali, kar se jim bo zljubilo.

To so temelji Radićevce »republike«. Kako trli so pač: drži jih sama mržnja, laž in domišljija. Ljudstvo, ki se nanje opira, se mora prejalislej zaočarati in nato leta in leta obžalovati škodo, ki jo je imelo med tem časom, ko se je dalo voditi za nos, namesto da bi tekmovalo s Srbi pri izgraditvi močne, pravične in napredne države. Razočaranje je že na potu.

Politične vesti.

*Zanimivo! Novoletna »Murska Strazha« odločno obsoja vsakogar, ki »cerkev in njen upliv onečašča s tem, da meša cerkev s politiko. Zločinec je vsakdo, ki izrablja vero v politične svrhe.« Ali ste čuli, gospodje Korošec in drugi?! To smo mi že stokrat rekli, pa ste nas zato ved-

Profesor Maks Pirnat:

Moj Božič pred petindvajsetimi leti.

Rajnemu očetu v spomin.

Trda skorja, dobro zrno.

Narodni pregovor.

V začetku decembra leta 1898. dobim v Gradec, kjer sem tedaj študiral, od sestre Lenčke pismo, naj pridem domov, ako hočem očeta še živega videti. Osupnilo me je to poročilo. Takoj pospravim svoje malenkosti in odrinem v Moravsko dolino. Ko pridem v očetovo sobo, vidim, da oče sedi na postelji, pove mi, da silno trpi v prsih. »Takega trpljenja bi ne privoščil niti Lukeniju, ki je v septembru umoril našo cesarico. Sicer se pa izpolnjujejo besede zdravnika, ki mi je pri naboru rekel: »Ti, Luka, ti boš težko umiral, ker imaš tako močne prsi.« Tako mi je govoril oče in mirno in brez tožbe in nevolje trpel dalje. Duševno ni prav nič opogel, tudi šaljivost ga ni minila. — Mislil sem, da krepko telo premaga. Pa je podleglo in podleglo.

Ob bolniški postelji smo bili zbrani mati in vseh šestero otrok. Najrajši je imel, če mu je stregla in mu prestiljala sestra Tilka. No, saj veste, mehka ženska roka najbolje ume, kako treba zra-

no proglašali za brezverce. Ali je tudi »M. Str.« — brezverska?

* Tudi zanimivo! Radikali v Novem mestu so zadnji čas silno hudi, ker imajo v svojih zapiskih vpisanih 116 članov stranke, pri občinskih volitvah pa so dobili samo 66 glasov. Kam so neki ti člani skopneli?!

* V ruski komunistični stranki je izbruhnila težka kriza. Dve struji v stranki si ostro nasprotujeta in je možnost za razpad blizu. Zlasti je velika opozicija proti Trockemu in je on radi tega podal ostavko, ki je pa Ljening ni hotel sprejeti. Boj opozicije proti voditeljem se v vsi srditostjo nadaljuje.

* Turčija pred protirevolucije? Včeraj smo poročali o atentatu, ki je bil izvršen na Kemal pašo, vladarja današnje Turčije. O ozadju atentata na prvega predsednika turške republike poročajo časopisi, da se v Turčiji že dva meseca sem pripravila močno revolucionarno gibanje. Staroturki so nezadovoljni z republikanskim režimom in niti najmanj ne tajajo, da je njihov cilj vzpostava osmanskega cesarstva in s kalifom kot suvernim vladarjem. Staroturki dobivajo v svrhu agitacije velike podpore od muslimanov v Indiji in od drugod.

Dnevna kronika.

SLAVONSKI HARAMBAŠA ČARUGA

— UJET.

Strah in trepet Slavonije v rokah pravice

Znani slavonski hajduk, razbojnik Jovo Stanislavićevič Čaruga iz Bara je bil te dni aretiran v Retkoveh. Orožniška patrola pod vodstvom narednika Balatina je našla med tednom v hiši Mile Rupčića spodobno oblečenega človeka, ki se je predstavil kot vojni dobavitelj Nikola Drezgić iz Vinkovcev. Orožnikom je bila stvar sumljiva in so ga peljali s seboj. Po kakem tednu je končno priznal, da se zove Jovo Čaruga. Prepeljali so njega in tri njegove tovariše v Osijek. Seveda so množice ljudstva gledale ta spreved, saj je vsakdo hotel videti slovitoga razbojniškega »junaka«, ki ima na vesti nešteto zločinov. Čaruga pri preiskavi tudi hladnokrvno priznava vsa svoja zlodela.

—□—

— Za župana v Kočevju je namesto odstopivšega nar. socialista izvoljen radikalca mizar Ivan Novak.

— »Neue Freie Presse« prosi odpuščanja. Kakor smo nedavno poročali, je ministrstvo za notranje zadeve prepovedalo v naši državi dunajski list »Neue Freie Presse«, ker je pisala proti naši državi. Sedaj je uredništvo lista poslalo pismo na naše ministrstvo, v katerem se oprošča radi članka nekega bolgarskega profesorja, ki je bil naperjen proti naši državi, in obljublja, da list ne bo več pisal proti Jugoslaviji.

Ljati bolniku ležišče, kako mu otrati srage z zmučenega čela.

K bolnemu očetu so prihajali sosedje in drugi znanci. Rad je to videl. Tako je prišel iz Moravč Jurkov Nace (brat pisatelja Franceta Detela), star hišni prijatelj in velik šaljivec pod Bogom. Iz Lukovice sta se oglasila njegova prijatelja trgovca Luka Mlakar in notar Janko Rahne. Ko ga vprašata, kako mu gre, pripomni: »Bo treba iti, podkove sem že dal poostriiti,« (to se pravi: obhajali so me).

In tako so se bližale zadnje ure, čeprav jaz nisem mogel umeti, da bi človek, ki tako jasno vidi in govori, rez mogel umreti. Zadnji uri je zrl v oči očeta čisto mirno, brez strahu. Urejeno je imel vse z Bogom in ljudmi. Le eno željo je o priliki izrazil: »Ti, veš, gori v Grajenec bi rad še enkrat šel pogledat.« (Grajenec je pri nas doma gorski sadovnjak, ki ga je oče sam vsadil). Videlo se mu je, da mu je smrt nekaj, kar mora priti, nekaj, kakor pot k davkarji, kamor moraš parkrat na leto, da odrajaš predpisane davke.

Ko je dobro vedel, da skoro ugasne, mi je nekega popoldneva narečal, komu vse moram poslati mrtvaške liste. — Druge stvari je že z materjo preje uredil. In v petek, 23. decembra, ob deseti uri zvečer je čisto mirno zaspal. Na Stefanov dan ob devetih dopoldne pa smo ga šarantili v

— Izguba Jadranske banke pri umrlih »Jutranjih Novostih« iznaša, kakor poročajo ljubljanski listi, 1.600.000 D. Iz banke je radi gospodarstva g. Kamena-rovića dvignjenih že 170 milijonov din. vlog, odpovedanih pa še nadalje mnogo milijonov.

— Kar Vi potrebujete, to je Elzafluid. To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka 27 D. Lekarnar Eng. V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž št. 201, Hrvatska, 2736

— Carinska obsodba kmetijske družbe — razveljavljena. Svoj čas so klerikaleci proti bivšemu predsedniku kmetijske družbe g. Pircu zagnali veliko gonjo zato, ker je bila družba radi uvoza 10 vagonov galice od carinske gen. direkcije neupravičeno obsojena na 875.000 Din. globe. Sedaj je drž. svet to obsodbo razveljavil.

— Uničevanje slovenske kulture v Julijski Krasini. Iz Idrije prihaja vest, da so italijanske oblasti onemogočile delovanje tamošnje Narodne čitalnice, podr. Plan. društva in Dramatičnega društva.

— Pobožni razbojnik. Te dni so na cesti, ki vodi na Erdeljskem v mesto Ditre, razbojnik napadli nekega veleposesnika in industrijca in mu oropali 1000 lejev. Kmalu nato so videli prihajati drug voz in že so se pripravljali na nov napad. Ko pa je voz prišel bližje, so razbojnik opazili v njem duhovnike, padli na kolena in poljubljali duhovnikom roke. Da je oropani industrijalec vedel, da bi ga obvarovala duhovniška obleka pred roparji, kaj stavimo, da bi se bil preoblekel.

— To je eno pravo! Dobijo se še vedno ljudje, kateri Fellerjevega Elzafluida še niso poskusili, dasiravno se že čez 25 let v vseh deželah uporablja. Kdor je samo enkrat poskusil njegovo izvrstno delovanje kot drgnenja hrbta, udov itd. ali kot kosmetikum za usta, kožo in negovanje glave, bode gotovo rekel: »To je ono pravo!« Je veliko boljši, močnejši, izdatnejši in bolj delujoč kakor francosko žganje. Prežene nahod, zobobol in umirava živce. 3 dvojnate ali 1 specialna steklenica s pakovanjem in poštino 24 dinarjev; 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 214 D in 10% doplatka. Adresa: Lekarnar Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elza trg št. 201, Hrvatsko.

— Strah angleškega kapitala. Londonški »Daily Telegraph« javlja iz Ženeve, da se angleški kapitalisti iz strahu pred delavsko vlado selijo v Švico.

— Nemški kronprinc na južnem Tirolskem. Rimska »Tribuna« poroča iz Merana, da biva nemški kronprinc z dvema svojima sinovoma že dalje časa v spremstvu nekega častnika na Južnem Tirolskem, kjer pa se bavi samo z zimskim športom.

— Zračni promet v Ameriki. Ameriška zrakoplovna družba je izdala statistiko zračnega prometa. V Zedinjenih državah

je 3000 zletišč za aeroplan in mest, kjer se lahko v slučaju potrebe spuste. Poleg privatnega zračnega prometa tudi država mrzlično gradi zračno floto. Pri nešteti poskusih se izbirajo najboljši sistemi in tipi aeroplanov.

— Država brez deficita je Severna Amerika (Zedinjene države). Lansko proračunsko leto je končala s 300 milijoni dolarjev prebitka.

— Štedljivost ameriške dece. Pred 4 leti so znašali prihranki učencev nižjih šol v njujorških bankah krog 10 milijonov dolarjev, danes imajo naloženih že 40 milijonov dolarjev.

— Zopet atentat v Tokiu. Pred par dnevi je bil izvršen atentat na japonskega regenta. Atentator je zgrezil cilj ter bil takoj prijet. Minulo soboto so se vršile pred carsko palačo, ki pa je sedaj prazna, velike manifestacije. Nenadoma pa je nek mlad mož iz Koreje vrgel pred vhod palače bombo, ki pa ni eksplodirala. Atentatorja so takoj prijeli. Pri njem so našli še tri bombe. Dospel je prejšnjo noč iz Šanghaja.

— Bolezen Venizelosa. Včerajšnje poročilo je vedelo povedati, da je Venizelosu med sejo grškega parlamenta postalo slabo in da je moral zapustiti dvorano. Današnje vesti pravijo, da je padel nezavesten na tla in so ga morali odnesti domov. Zdravniki so konstatirali težko srčno bolezen in mu prepovedali udeležbo v javnem življenju.

— Svetovni kongres za radiotelefonijsko bo sklicala Zveza narodov. Poseben odbor strokovnjakov je sklenil, da se naj vrši kongres sredi tega leta. Poklicani bodo delegati vseh kulturnih držav in vseh velikih tvrdk, ki se bavijo s tem vprašanjem. Sklepalo se bo o praktični porabi izuma v življenju človeštva.

— Denarni promet z Ameriko. S 1. jan. se je obnovil promet z denarnimi nakaznicami z Ameriko. Tozadovni aranžman bo podpisan pozneje.

— Kako se je ujel ameriški »kralj železnice«? Ameriški listi pripovedujejo sledečo zgodbo o Viljemu C. Vanderbiltu, predsedniku in glavnemu lastniku ameriških železnic, ki ga splošno imenujejo »kralja železnice«. Ko se je nekoč vozil po svoji lastni železnici v Buffalo, je šel mimo njega sprevodnik, ne da bi ga vprašal za vozni listek, ker ga je očitno poznal. Vanderbilt je to sprevodniku zameril in ga je izproval, češ da mora od vsakogar zahtevati vozni listek. Sprevodnik se je mirno dal izprosvati in nato zahteval od Vanderbiltu vozni listek. Ta je iskal po vseh žepih, a listka ni mogel najti. Ker se je sprevodniku zdelo iskanje že preveč, se je razjezil, da neutegne tako dolgo čakati. Vanderbilt je pri iskanju postajal vedno nervoznejši in je končno moral priznati, da listka nima. »Tako se ne potuje, dragi moj gospod,« mu pravi sprevodnik, »plačati morate dvojno.« In »kralju železnice ni preostajalo drugega nego da je plačal globo.

takoj prvi dan doli na Karlovško ceste, da sem se tam vozil z vrtiljakom in se tako raztresel in laže pozabil na dom in na krave, ki sem jih tako rad pasel. Ko sem prinašal domov dobro spričevalo, je bil zadovoljen, a hvalil me ni. Vselej, kadar sem jemal od doma slovo, sta me z materjo pokrivala in oče je vselej pristavil: »fant, bodi priden, Boga se boš, pa rajši hodi bolj ob strani, napuhujenca Bog ne mara.« Po maturi sem šel takoj domov povedat, da sem jo dobro prestal. Čez par dni sem se vrnil v Ljubljano, oče me je spremljal do sosednje vasi Vrhpolja in tam z veseljem dal pri Mrgusu za pol litra dolenjčka, pa mi stisnil v roke desetak. »Pa se dobro postavite fantje,« je dejal. Ko sva se takrat poslovila in sem krenil doli proti Stegnam in naprej preko Krtine v Domžale na vlak. Tudi ne pozabim, kako me je kot malega fantalina o Binkoši vzel sabo na Limbarsko goro in mi tam kupil prvi slaničnik. Otroke nas je vse enako rad imel. Ne enkrat ni nobenega pohvalil, če je kako stvar prav izpeljal, a na obrazu si mu lahko bral: oče je zadovoljen. Svojih staršev se je vdano spominjal in vestno je shranil tisti tolar križevca, ki mu ga je dala mati, ko je odhajal k vojakom.

Z materjo sta se lepo razumela. Kar sem ju poznal, nisem ne enkrat slišal od nobenega sirove beseda

Mariborske vesti.

Maribor 9. januarja 1924.

m Sedemdesetletnica g. Šol. svetnika Fr. Jerovška. Danes praznuje g. šolski svetnik Franc Jerovšek, profesor na mariborski gimnaziji, svojo sedemdesetletnico. Celih 38 let deluje na tukajšnji gimnaziji. Dve generaciji naše inteligence sta šli skozi njegove roke. Sinovi očetov, ki so sedeli kot njegovi učenci na gimnazijskih klopih, pohajajo k istemu učitelju. Vsi se ga hvaležno spominjajo in ga imajo radi baš takega, kakršen je: svojevrsten, trd, neizprosni, kremenit značaj, izboren vzgojitelj, ki zajema iz neizčrpnega svojega znanja, obenem pa iz zlate svoje duše. Iskreno mu čestitamo želimo, da bi mu usoda podelila še mnogo let doživetij v taki duševni in telesni čistosti.

m Še o incidentu pri Götzu. Nekateri časopisi so poročali o aretaciji nekega Rota radi eksplozije pri Götzu. Policijski komisariat nas naproša, da objavimo, da se sicer zadeva preiskuje, da pa dozdaj še ni bil nihče aretiran.

m »Strovoš takozvane napredne inteligence«. Prejeli smo: Ne pade mi na um, odgovarjati lažem »prijateljev« pri »Strazi«, ugotavljam samo, da sem v »afere« šentiljske gospode postopal samo po obstoječih predpisih. Kar se pa tiče raznih groženj, javljanj, da sem odšel danes zopet v svoj revir v Št. Ilji. — Maribor, 9. jan. 1924. Mirko A. Jarc, carinik.

m Ljudska univerza. V ponedeljek dne 14. januarja predava g. inž. J. Kukovec problem modernega individualizma v Ibsenovih »Strahovih«. Predavanje bo z miselnega in literarnega stališča zelo zanimivo. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer v mali kazinski dvorani. Dvorana bo zakurjena.

m Dr. Franjo Jankovič ordinira samo za privatnike v Razlagovi (bivši Elizabetini) ulici št. 13 od 10.—13. in od 16.—17. ure.

m Prošnja uboge vdove. Revna vdova je z malim petletnim otrokom na cesti brez prenočišča. Kdor ima kakšen majhen prostorček, da more reva z otrokom prenočevati, naj se usmili in naj prepusti kotiček. Prijave sprejema naše uredništvo.

m Tujci v Mariboru. V noči od 8. na 9. tm. je bilo v mariborskih hotelih in prenočiščih prijavljenih 62 tujcev, od teh 19 v hotelu Meran, 6 v »Privat-hotelu«, 11 v hotelu pri Zamoru, 4 v hotelu pri Črnem Orlu, 6 v gostilni pri Zlatem konju, 3 pri Grozdu, 2 v gostilni Zokaly, 1 v hotelu Kosovo, 4 v gostilni Halbwidl, 3 v gostilni Woch, 1 pri Holzknechtu, 1 pri Lasehniggu.

m Pozor! V petek in soboto priredi restavracija v Narodnem domu pojedino domačih krvavih in jeternih klobas. Točijo se prvovrstna nova in stara vina od znanih glasovitih vinogradov. 1317

Kot gospodar se je sicer držal starih navad. A mi se upiral pametnim, koristnim novostim. Sežidal je lep, nov hlev, postavil primerne svinjake, na dvorišču izkopal vodnjak za kapnico, omislil si mlatinico na roko, naročil in po potrebi zamenjavaval drugod razna žita. Stalno sta zamenjavala žito za seme z gospo Berto Krsnikovo, graščakinjo na Brdu (materjo pisatelja Janka Kersnika). Naročen je bil na Bleiweissove »Novice« in na »Kmetovalca«, ki ga je dobival kot ud Kmetijske družbe; naročil je v poznejših letih tudi koroški »Mir«, »Dolenjske novice«, in lista »Rodoljub in »Bogoljub«. Ud Mohorjeve družbe je bil od početka; posebno so mu ugajali Erjavčevi spisi (Domače in tuje živali) in pa kmečke povesti, ki jih je za Mohorjane napisal njegov prijatelj Kersnik in ki se deloma gode tudi v moravski dolini (Kako je stari Molek tatu iskal). Pri gospodarstvu je gledal na red: živine ni pustil mučiti, vedno je naročil, ne preveč nakladati; ob vsakem deževju je po potih trebil jarka, da so laže vozili po njih in jih ni hude dourje preveč razdrlo. Na Božični dan je vselej nesel v hlev pehar belega kruha in ga po koščkih razdelil med živino; mati in da prav tako pogostila prešičke, in okrog razpela, ki smo ga imeli v spalni sobi pod steklom, je na Sveti večer vsako leto v malih, okusno zvutih zavojčkih razpoložil vse domače žito, da bi dal Bog srečo na

m Hišni posestniki, trgovci in obrtniki se opozarjajo, da so po zakonu pod odgovornostjo za event. nesreče dolžni čistiti pločnike pred svojimi hišami oz. obrati. Zadnje dneve je bilo prijavljenih več nesrečnih padcev na neočiščenih pločnikih.

m Posebno manilo je imel neki Alojz Krojz, ki je beračil od hiše do hiše in pri tem kradel izpred pragov podloge za snazhenje čevljev. Sedaj premišluje o umestnosti tega v zaporu.

m Ljubitelj starinskih predmetov. — Dne 5. tm. je policija aretirala Alojza Čepa, ki je že večkrat predkaznovan. V Slovenski ulici je prodajal pri starinarju dva krožnika iz starega dunajskega porcelana. Poizvedbe so pokazale, da je bil že enkrat aretiran dne 15. nov., ker je kupčeval s podobnimi predmeti. Ugotovljeno je, da so bile dotične stvari ukradene na gradu Hrastovec pri Sv. Lenartu v Sl. g., kjer je izginilo za 17.425 D, takih starinskih predmetov. Čep je tudi osumljen tatvin enakih predmetov pri Otokarju Badlu v Viltovžu med Kamnico in Selnico. Dalje je osumljen tatvin starinskih predmetov pri Alfr. Rossmanitu v lovski koči na Pohorju.

m Eder iz mirovne čovječanske republike. Huberta Potočnika, doma z Jesenice, a s stalnim bivališčem v Zagrebu, je v ponedeljek zvečer opazoval detektiv v neki gostilni, ko je prinesel dva kovčka, ostal tam do 1. ure ponoči, potem pa izginil. Drugi dan je prišla prijava na policijo, da je bilo med 7.—8. uro prejšnjega večera pri Legatu s ponarejenimi ključji vmlinjeno v staoovanje v Vrazoviu. In ukradeno razno blago. Dognali so, da sta bila dva kovčka še na kolodvoru v garderobi, in da je hotel Potočnik z njima odpotovati v Zagreb, kjer izvršuje svojo »obrt«. Možakar je bil kavalirsko elegantno oblečen ter se je dognalo, da je imel na sebi sukno dr. Ahačiča, obleko Legata, kravato dr. Rapotca, lakove šimičevlje kapetana Ahačiča itd. Povsod je udrl z raznimi ključji in si nabasal 4 kovčke raznega blaga. Našli so pri njem celo zbirko ključev, Wertheimskih in navadnih. Na vesti ima 5—6 tatvin v Mariboru. Za Zagreb se še ne ve števila. Pri sebi je imel potni list nekega zagrebškega tehnika, ki študira v Berlinu. Pravi, da je našel list na južnem kolodvoru v Zagrebu. Tudi so našli pri njem srebrni trikotnik, kakor se najde na dozah ali knjigah, z napisom »Mira«. Odkod ima to, se še ne ve. Tudi so našli pri njem Stanleyevo knjigo »Reisa« in neke pustolovske romane. Upamo, da bo vsaj nekaj časa sedaj zopet mir pred tatovi v Mariboru.

m Zopet nesreča na železniškem mostu. Včeraj 8. tm. ob polščestih zvečer je redov 45. polka Redžo Kločič, ki je bil na straži pri železniškem mostu čez Dravo, hotel iti stran. Prišel pa je med tračnice, po katerih je z ene strani privozil vlak z glavnega kolodvora, z druge strani pa

polju. Ker je bil v mladih letih vrtnar — služil je na gradu Krumperku pri Dobu (Krumperk — dom junaka Ravbarja) in v Ljubljani — je vedno na zelenjadnem vrtni gojil na prostorni gredi vsakovrstne cvetlice. In ko je prišla o sv. Jakobu naša žegnanjska nedelja, je poskrbel, da so vsa dekleta, ki so žela pri nas, ob tej priliki dobila na žegnanjski večer poleg štruklja in bobna tudi lep šopek iz nageljnov, rožmarina in roženkravta, da so ga mela za drug dan za deseto mašo.

S sosedi se je dobro razumel. Sitnosti pri mejah ni poznal, rad potrpel malenkosti. Konji njegovi so bili vedno na razpolago, če je bilo treba iti po zdravniku za sosedo ali sploh zanje opravili kako drugo nujno pot. Kot župan, kot cenikni mož in kot član cestnega odbora je vedno krepko in modro nastopal za pravice kmetov in se naravnost trdovratno ustavljal, ako so hoteli naložiti kmetom bremena, ki niso bila baš nujna ali ki so se vsaj dala preložiti. Marsikakemu revžu je omogočil, da se je mogel oženiti, čeprav ni še imel doma, nekateremu je oprostil sina vojaščinu, ali ga dobil domov, preden so potekla določena leta, če so to zahtevale družinske razmere. Rad je hodil za krstnega botra, posebno revežem; in tudi marsikakega nezakonskega revčka je držal gori pri sv. Martinu in zanj pri krstu obljubil, da bo dober človek.

vlak od Tezna proti glavnemu kolodvoru. Ali se ni vedel ali ni mogel umakniti, se ne ve, dejstvo pa je, da ga je prijel vlak, ki je prihajal od Tezna, ga vrigel, mu prerazal nogo v stegnu in ga tudi sicer težko poškodoval. Zdravnik dr. Zakrajšek in dr. Ipavica sta ga zasilno obvezala, nato pa je bil prepeljan v vojaško bolnico.

m Požari. V torek ob 9. uri zvečer je na Pohorju v bližini Mariborske kočje ali pri Sv. Martinu bil videti požar. Mariborska požarna bramba je šla do Bohove, pa se je radi prevelike oddaljenosti požara vrnila. — Danes 9. tm. ob 8. uri zjutraj je izbruhnil požar v podstrešju gostilne »pri zelenem travniku« na Meljski cesti. Požarna bramba je z avto-napravo takoj odrinila na mesto in je v pol uri ogenj pogasila.

m Pri prekladanju mlečnih vrčev s tovornega avtomobila je delaven Bernhardove mlekarne na Koroški cesti, Fr. Rampferju, padel poln težek vrč mleka na glavo in ga precej poškodoval. Rešilni oddelček ga je obvezal in zapeljal v domačo oskrbo.

m Kako prideš do svojih ukradenih stvari. Prejeli smo: Dandanes, ko vse kradejo, posebno pa obleko, je to dobro vedeti. Nekateri mislijo, da je treba tatvino prijaviti policiji in potem počakati. Še boljše sredstvo je, pravijo, če se priporočiš sv. Antonu, mislim Padovanskemu. Najboljše pa je, če se sam pobrigaš in izsleduješ. Tako je mislil in storil g. Legat, ki so mu pred kratkim ukradli vso obleko in perilo. Iskal je in slednjič iztaknil svoje stvari v — garderobi na kolodvoru. Tat je bil eleganten mladenič iz »čovečanske republike, vsemu svetu dizek.

Narodno gledališče.

REPertoire:

Sreda, 9. jan. Slavnostna predstava povodom rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije. Cavalleria rusticana. — Plesni večer gđ. Vaupotičeve, soloplesalke ljubljanske opere.

Četrtek, 10. jan. Lumpacij-vagabund, ab. B.

Petek, 11. jan. Zaprtó.

Sobota, 12. jan. »Janko in Metka«. Premijera.

—□—

Svečana predstava v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije se vrši v sredo 9. tm. in sicer se vprizori krasna opera »Cavalleria rusticana«, nato sledi baletni divertissement priznane mlade umetnice gđ. Vaupotičeve, soloplesalke narodnega gledališča v Ljubljani. — Cene operne. Za eno gg. abonente pa, ki so do 7. jan. rezervirali prostore za ta večer, veljajo navadne dramske cene.

Sporod večera klasičnih in modernih plesov gđ. Vaupotičeve, soloplesalke ljubljanske opere, v spremstvu pianista

Veselo, pošteno, a ne preglasno družbo je rad imel. In če je bil posebno dobre volje, je zakročil tisto napitnico »En starček je bil, ki je vince rad pil«. Izmed Marijinih mu je najbolj ugajala znana, ki jo pojo o Velikem Smarnu, »Za Bogom častimo Marijo najprej«, ko sem se del zraven njega v cerkvi, sem slišal, da je pri tej pesmi vselej na tihem prikladal. Prav rad je kako šaljivo razdril, a nikdar ni nikogar žalil, če se je tudi zdelo, da hoče koga pitiči z besedo.

Tak je bil moj oče, doma pri Kebru v Krtini, kjer sedaj gospodari moj bratrance, zastavni Kebrov Janez.

Koliko bi dal, da bi še enkrat, kakor včasih ob nedeljah ob velikih počitnicah sedela skupaj tam na klopi ob uljaku, veselila se pridnih živalic, kjer se je pokojnik tako rad pomudil, pa kadila in kramljala s sosedi! Nikdar več!

Oče! Lahka ti postelj v grudi domači tam pri sv. Martinu, kjer spiš spanje pravičnika, tam kjer so našli po življenja boju mirnega odpočitka prijatelji tvoji: dekan Toman, župnik Barlič in sosedje: Komar, Mrgus, Molek in Polek, Brdarj in Kocijev France, Jernik in Erfrav in še množica drugih, ki ste vsi bili stare poštene kmečke moravske korenike.

Saj dolgo tako ne bo, da se snidemo z vami, častitljivi starci, tudi mi mladiči. In to Bog daj in moravski patron sv. Martin!

N. Štritofa. 1. Chopin: Valse v E molu
2. Mendelssohn: Pomladna pesem, 3. Čajkovskij: Jesenska pesem, 4. Schumann: Elan. Odmor. 5. Čajkovskij: Chanson triste, 6. Grieg: Škrat (Puck), 7. L. M. Škerjanc: Iz suite k »Zlahtnemu meščanu«, a) Ind. motiv, b) Grotoska, 8. Rahmaninov: Polichinell.

Kultura in umetnost

x Jean Henri Fabre. Pred nekaj dnevi je minila stoletnica rojstva znamenitega prirodopisca J. H. Fabrea. Spisal je celo vrsto knjig, ki nimajo le trajne znanstvene vrednosti, ampak so tudi prijetna lektira, zakaj Fabre je bil mojster stila in besede. Nekatera njegova dela so prevedena v srbohrvaščino. Umrl je kot 97leten starček v Južni Franciji.

JDS.

Zbor zaupnikov JDS za ljubljansko oblast se vrši dne 3. feb. tl.

Prireditve: 13. jan. seja obl. odbora v Mariboru. — 16. jan.: shod gospodarskih krogov v Ormožu. — 20. jan.: shoda v Št. Jurju pri Zibiki in v Grobelnem.

Sokolstvo.

M. Kovačič:

Sokol v telovadnici in v življenju.

(Konec.)

V življenju pokaži Sokol, kaj je telovadnica napravila iz njega. Predvsem bodi točen in vesten v svojem poklicu. Dobra in pridna delavec vsakdo spoštuje. Res je, da je vsak delavec tudi vreden svojega plačila in da danes plačilo le redko odgovarja opravljenemu delu; a vendar je vestno izvrševanje poklica naravnost potrebno, ker čutiš ob njem lastno zadovoljstvo in ker čuvaš pred brezdelnostjo ter tako pred socialnim zlom, ki ima našalost včasih za posledico tudi zločin. Zlasti še bodi vesten, ako si dobil kje mesto radi tega, ker si telovadec ali prednjak. Tem večja je tvoja dolžnost, da si pri delu točen v vsakem oziru, da ne desavuirraš sokolske organizacije, ki te je priporočila tvojemu delodajalcu.

Varnj sokolsko čast ob vsaki priliki na ulici, v javnem lokalu, v privatnem stanovanju, v družbi, moški ali ženski. Ne stori nikoli ničesar takega, kar bi te ponižalo pod nivo človeka, ker kot Sokol se zavedaj, da si vreden tega imenja, ako smatraš človeka za krono stvarstva in ga s svojim obnašanjem ne spravljaj v nevarnost, da bi ga strmo glasil s tega njegovega visokega piederstala. Razume se po sebi, da se radi tega ne boš nikoli pregrešil proti najprostejšim formam medsebojnega občevanja. Bodi napram vsakomur Sokol, napram drugim kakor tudi napram sebi. Treba si je odvzeti ono zavezo iz pred. oči, ki smo si jo morda nadevali v svojem privatnem stanovanju na njih in tam morda — odložili Sokola. Tudi tu moramo biti Sokoli. Ako nam je naklonjena sreča, da smo dobili družico (oziroma moža) v zakon, napravimo ga res sokolskega; obitelj sokolska bi morala biti vzgledna in zato vir sreče in zadovoljnosti. Ako nas je življenje blagoslovilo z dečo, tudi napram njej ne izginejo — dolžnosti Sokola, glavna med njimi velika ljubezen. In če so nam še živi starši, naj i oni doznajo in vedo, da so jim otroci Sokoli in naj uživajo našo hvaležnost. Sokol — zakonski mož — bodi tedaj ženi dober, ljubeč soprog; če ima ženo, ki ni bila Sokolica, naj ji privzgoji razumevanje za Sokolstvo in za sokolski človeški ideal. Sokolica — soproga vračaj možu ljubezen in mu pravi iz »doma« res dom. Tam naj najde oddih po vsakdanjem trudu in naporu pri delu za ljubi kruhek. Če ima moža, ki ni bil Sokol, skušaj vzgojiti tudi njega v Sokola. Ako ima soproga — narodnega ali prosvetnega delaven, ga podpiraj v njegovem delu, kolikor ji dopušča čas. Njena glavna naloga je gospodinjstvo in materinstvo; a tudi Sokol-oče naj ne meni, da je zadostil očetovstvu, ako odrajta soprogi gotove čase neko vsoto, ki bi naj zadostovala za vsakdanjo prehrano, sicer pa o deci ne bi hotel nič

go vedeti. A oba skupaj vzgojita deco v sokolskem duhu, v dobre Sokoliče in Sokoličice. Tudi napram služinčadi in poslom ter delavcem ve pravi Sokol uravnati svoje obnašanje; i oni so polno-pravni ljudje, ne morda sužnji, za svoje dolžnosti imajo svoje neoporečne pravice. — Napram sebi pa se boš izkazal kot dober Sokol, če boš skrbel za svoje duševno in telesno zdravje. Zato ne vžijavaj preko mere alkohola; bodi zmeren. Vzdržuj se po mogočnosti kajenja; tudi brez nikotina se živi. Ne prešustvuj, ne bodi razuzdane; bodi vzdržen in previden v svojem spolnem življenju. Razvada je tudi kvartanje; popolnoma nesokolsko bi bilo pri kvartah poskusiti brata po mogočnosti »ofernaži«. Končno pa prehaja ta zabava včasih tudi v prav nevarno strast.

Zahteva, preko koje kot Sokol ne moreš, se glasi: bodi pošten. Tatu, goljufu, verižniku, oderuhu, ubijavcu, morivcu, pretepaču ni mesta med Sokoli; vse, kar le spominja na zločin, izloča Sokolstvo iz svoje sredine. A tudi v malenkostih egajaj tej zahtevi: brzaj svojo jezo. Ne žali in ne daj povoda za žalitev. A tudi ne daj se žaliti; bodi ponosen in drži na svojo osebnost čast. Radi tega seveda ni treba biti prevzet, ošaben in napuhjen. Bodi marveč prijazen; pozdravljaj, zlasti starejše brate, vedno pa sestre, tudi mlajše. Pri enaki starosti članov (članice) ne čakaj na pozdrav, nego pozdravi naprej. Ako te je usoda obdarila s časnim blagom, obračaj ga v obči prid; pomagaj tudi bratom, ki so podpore potrebni, a desnica naj ne ve, kar je storila levica. Če ti je narava naklonila večjo bistroumnost ali če ti je bila dana prilika, da si pogledal svojo izobrazbo, naj postanejo teh naravnih ali pridobljenih zakladov deležni tudi drugi; poučuj, izobrazuj v medsebojnem pogovoru, vendar ne vsiljivo, nego neopazeno.

V narodnih in političnih zadevah bodi značajan in dosleden. Izvajaj konsekventno načelo »svoi k svojim«. Pomagaj drugim narodnim organizacijam kakor Orjuni, Jugoslovenski Matice, Družbi sv. Cirila in Metoda, Gosposvetškemu zvonu itd. Podpiraj po možnosti vsako dobro in plemenito stvar. Ne hodi sebičen. Politično ne presedlavaj in ne hlapčuj! Nevredno Sokola je menjati preko noči prepričanje in danes pljuvati na to, kar si včeraj zagovarjal. Izključeno je, da se vdinjaš stranki, ki daje koncesije narodnim nasprotnikom in kupuje z nacionalnimi interesi za — glasove. Ako se udejstvuješ v politiki, delaj to honesto; ne smeš v političnem boju in ne rabi nečastnega orožja. Govori in piši le resnico. Ne daj pa tudi laži obviseti na sebi, kajti senca ne obleži le na tebi, nego pada na vse Sokolstvo; prazno govoričenje zaničuj. A tudi sama ne govoriči. Ne natoleuj, ne obrekuj. Če pa opaziš med Sokoli kaj nesokolskega, javi to ravnim potem odboru in zahtevaj remeduro. V verskem oziru bodi strpen; a zahtevaj zase isto prostost. Sploh gledaj, da boš po mogočnosti popoln človek, tak, da boš mogel služiti kot vzgled — potem boš tudi v življenju popoln Sokol.

Tedenski pregled

za naročnike »Narodnega lista«.

Četrtek, 3. jan.: Veliki snežni zameti v celi državi se nadaljujejo. Promet zastaja. — Prva seja nove grške narodne skupščine, zelo burna, se je morala odgoditi.

Petek, 4. jan. Vlada sklepa v not, ki se bo poslala bolgarski vladi radi neprimerne govora bolgarskega min. pred. Cankova o Makedoniji. — Veliki župan mariborske oblasti dr. Ploj dobil odlikovanja: red Sv. Save.

Sobota, 5. jan. Vlada dobila od angleške vlade noto radi odplačila dolga naše države v Angliji.

Nedelja, 6. jan. Grška narodna skupščina izvoli Ventzelosa, ki se je vrnil na prošnje naroda nazaj, skoro soglasno za predsednika. — Bolgarsko sobranje (nar. skupščina) sprejme zakon o zaščiti državnih zavodov od nemilostnosti onih, ki se sodelujejo v zločinu. — Vodno večji snežni zameti v celi državi.

Ponedeljek, 7. jan. V Beograd prihajajo iz vseh držav sveta gostje, da prisostvujejo konferenci zunanjih ministrov Male antante. Nad 20 novinarjev iz držav Velike antante je že v Beogradu. V ministrtvu se vrše zadnje priprave za svečan potek konference. — Iz Smirne javljajo o atentatu na predsednika turške republike Kemal pašo.

Torek, 8. jan. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš se je peljal skozi Maribor v Beograd. V Mariboru ga je sprejel beograjski poslanik Češkoslovaške g. Šeba in zastopniki naših oblasti. Dr. Beneš je sprejel novinarje, med njimi člana našega uredništva, in jim je podal zanimive izjave o politiki Male antante.

Sreda, 9. jan. Začetek konference Male antante v Beogradu. — Kraljice Marije rojstni dan se slavi po celi državi. Kraljica Marija je rojena 9. jan. 1900 in je torej stara 24 let.

Objave.

§ Vsem članom umet. kluba Grohar - Maribor. Ker je potekel rok sklicanja izvanrednega običnega zbora, obveščajo se tem potom vsi redni člani, da se vrši neoporečno dne 11. januarja 1924 ob 20. uri v posebni sobi Grajske kleti s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o delovanju. 2. Eventuelne volitve. — Sklicatelji izv. obč. zbora.

§ Društvo jugoslovenskih akademikov v Mariboru sporoča svojemu članstvu, da je vlagati prošnje za enkratno denarno podporo na naslov društva do incl. 1. svečana tl.

§ Zahvala. Čast mi je se tem potom v imenu društva jugoslovenskih akademikov v Mariboru kar najiskreneje zahvaliti vsem cenjenim damam, ki so nadvse požrtvovalno sodelovale pri plesni prireditvi, nadalje vsem damam in gospodom, ki so blagovolili nakloniti društvu darila in vsem cenj. posetnikom prireditve, ki so pripomogli do tega, da je akademski ples v moralničnem in v gmočnem oziru tako sijajno uspel. — Cand. iur. Odon Planinšek, t. č. predsednik.

§ Dramatični odsek Orjuna v Mariboru. Prihodnji sestanek se vrši v torek 15. jan. ob 20. uri v čitalnici Narodnega doma. Do takrat se mora vsak član (članica), ki hoče sodelovati, naučiti kako pesem ali kak drug sestavek, katerega bo recitiral. Pozivamo članstvo da se z vneto loti dela in priglasit k dramatičnemu odseku. Predsedstvo.

§ »Goriške Matice« knjige so dospele in se dobe pri poverjeništvu: Vrazova ul. št. 6. II. nadstr. — Vsak naročnik dobi štiri knjige: 1. Koledar z obilno, zanimivo vsebino. 2. Zabavno knjižico: Zgodbe zdravnika Muznika od dr. J. Preglja. 3. Mladi gozdar od Soškega Črnošveca in 4. Pinžgarjev Molitvenik: »Bogu kar je božjega«. — Nekaj izvodov je na razpolago tudi za še nepriglašene naročnike. Udnina 30 D. Za tekoče leto izda »Goriška Matica« sledeče knjige: 1. Veliki koledar z raznimi leposlovnimi in poučnimi članki. 2. Zadnji dnevi v Ogleju. Povest. 3. Mlada zora. Izbor narodnih pripovednih pesmi. Priredil France Bevk. 4. Životopis sv. Frančiška Ksaverija.

§ Gasilno društvo Bistrica nad Mariborom priredi 20. jan. 1924. plesni venček v gostilniških prostorih gosp. Ludovika Rottner-ja v Bistrici. Začetek točno ob 7. uri popoldne. Vstopniha 8 Din. Svira priljubljena godba »Skače«.

§ Jadranska Straža v Ljubljani pripravlja marljivo vse potrebno za svoj prvi ples, ki se vrši 12. tm. v Unionu. — Cela prireditve se vrši v znamenju mornarice in bo vojaška godba svirala na veliki bojni ladji. Pripravljene sta za ta večer dve lepi darila, ki jih dobita kot nagrado: 1. dama, ki bo dobila od svojih prijateljev in čestilcev največ cvetlic — seveda pridejo v počtev le cvetke, ki se bodo v to svrhu dobile pri plesu; 2. ona oseba, ali skupina, ki bo s svojo originalno masko ali kostumom in dovtipnim nastopom največ pripomogla do zabave in smeha. Kakor čujemo, vlada med občinstvom za to tekmo že veliko zanimanje. Zato bo prireditve dobila značaj šaljivega večera in obeta biti vsled tega ona najbolj zabavnih prireditvev letošnjega predpasta. Tečeta je poljubna, kar se posebej poudarjamo, da se prireditve lahko vsakdo udeleži. Glavni odbor Jadranske Straže.

Dopisi.

Iz Slovenskih gor. (Popotnik z rešpellingom za novo leto.) Vsem cenjenim čitateljem »Tabora« in vsem njegovim nasprotnikom in sovražnikom najprej prav prisrčno veselo in srečno novo leto! Staro leto se je pogreznilo v temno preteklost z vso svojo pisano procesijo obrovvolnosti, sočutja, prijazne dobrohotnosti in človekoljubja — pa tudi z jersbaški mržnje, nestrpnosti — mrzločutja, celo ogabnega sovraštva in osebnega blatenja. Naj bi se pogreznil drugi del te časovne procesije s starim letom v pozabljivost preteklosti in le prvi del toplega čustvovanja in jasne lepe duševnosti naj bi romal v novem letu mimo naših domov in jih blažil in lepšal in lepše bode sijalo solnce na našo domovino. Gospod urednik! Ob vsem tem, kar sem videl v preteklem letu širom naše domovine, posebno še v Slov. goricah s svojim rešpellingom in slišal z daljnoshuhom, bi najrajši bolešno zaklical, da ne rečem zaječal z Gregorčičem: Človeka nikar! In da je Gregorčič slutil, da bode enkrat počival v npljenem grobu na tujem, bil bi s podvojeno boljo zaklical: Na nas je, da nam ne bo treba takih vzklikov. Povrnimo se v se, oblecimo z novim časom, z novim letom novo obleko sočutja, dobrohotnosti, strpnosti in prizanesljivosti v zasebnem in javnem, posebno političnem življenju, prerodimo se v duhu z lastno voljo, s svojo močjo in lepše bode, naša srca bode mir sveti ogreval, kakor je odmevalo o božič. praznikih širom krščan., posebno slov. sveta. Kaj pomaga krščanstvo samo na jeziku, ako pa najmanj njegove strpnosti in tolerance občutijo v svojem sreju tisti, ki so poklicani, ga oznanjevati in učiti! Gorje pohujševalcu, dvojno gorje pohujševalcu k sovražstvu, ki je najhujši kvarljivec dušne lepote in srčne olike! Nasprotstvo v političnih in življenjskih nazoranjih je bilo in bo, ker je svežilo in krepično, brez tega ni dvigajočega kvasa, a nikar ne dajmo prostora sovražstvu v svojem srcu, kar posebno grdi in oskranja lice inteligenta, ljudskega voditelja. Vsakokrat, ko sem slišal posurovele in sivolovanja vredne fante oskrnjevati povelost nočnega miru z ogabnim izzivalnim klicem »aufbiks«, sem se z žalostjo spominjal ravno tako ogabnih osebnih napadov in sramotnega blatenja po nekaterih naših časopisih. In sreča človeška mir sveti ogreval! Kako krasne krščanske božične besede! Kdo jim more zapreti svoje srce in kdo jim ne želi prostora v sreju svojega bližnjega? In ker to želimo vsi, naj bo naša srčna želja ob novem letu, da bi v bodoče tudi naše časnikarje in politične voditelje mir sveti ogreval v blagor našega naroda in naše domovine. V tem smislu še enkrat: Mirno — srečno — veselo novo leto vsem prijateljem, nasprotnikom in sovražnikom, da bi slednji vsi v novem letu izginihi oziroma postali iz Savla Pavli; morda se zgodi to celo pri »Straži« in »Slov. Gospodarju«, znabit se celo pri »Bogoljubu«, če bodo blage volje.

Iz Ceršaka je prinesel zadnji »Slov. Gospodar« zopet ostuden dopis z napadi na naše delavce in kmete, ki se nočejo vdinjati klerikalcem. Pravi, da je demokratska stranka protidelavska. Pri tem pa pozabi, da je uspeh naše Demokratske Unije, da ima v naši tovarni najpriprostejša delavka najmanj 72 K na dan, dočim železničarji z velikoletno službo niti toliko nimajo, dasi so volili dr. Korošca. Dalje trdi dopisnik v »Slov. Gosp.«, da klerikalci niso agitirali za vojno posojilo. Ali naj pridejo h g. županiku vse tiste priče, ki so slišale njegovo pridigo med vojno, ko je s prižnice pozival ljudi, naj podpisše vsak najmanj 25 kron vojnega posojila! Ali mogoče še več podrobnosti!

Kapla. Tukajšnja božičnica je uspela sijajno, v prvi vrsti po zaslugi gospoda okr. glavarja dr. Ipavica, ki je oskrbel obmejno šolo tako bogato, da je bilo mogoče obdarovati vseh 145 otrok po potrebi in možnosti. V drugi vrsti pa je zaslug naših požrtvovalnih učiteljic, da se je nabrala za revne tako velika vsota in da se je iz nabavljenega blaga šivalo zimsko perilo, kvačkalo in plebilo mnogo volnatih oblečile v šoli s pomočjo učenk. Odbor izreka v imenu obdarovanih iskreno zahval.

Središče. Naše Sokolsko društvo uprizoni v nedeljo dne 13. tm. na svojem odru v Sokolskem domu 5-dejansko ljudsko igro s petjem: »Zaklada«. Naši diletantje že pridno vadijo in gotovo bode tudi ta igra, ki je tudi po vsebini prekrasna, odigrana prvovrstno in tako nudila vsem lep užitek. Vabimo vse prijatelje Sokolstva iz Središča in okolice, da v obilnem številu posejijo to predstavo. S tem izrečejo našim članom in članicam-igralcem in zlasti našemu požrtvovalnemu režiserju bratu Najžarju, najlepše priznanje za njihov trud, na drugi strani pa damo s tem najboljši odgovor našim nasprotnikom, ki so nas v »Straži« zlobno oblatili ob priliki naše zadnje gledališke predstave, češ, Središki Sokol daje pohujšanje in kvari mladino. Tega pač ne more nikdo trditi, kdor ni sam pokvarjen in ne zna pošteno misliti. Igrali smo veseloigro »Stari grehi«, ki jo je izdala »Zveza kult. društev« in že to je dokaz, da igra nikjer ne prelazi granice dostojnosti. Razentega pa smo igrali izključno pred odraslimi in je bil vstop mladini zabranjen. Nabito polna dvorana pri prihodnji predstavi naj bode odgovor gradim obkrovalcem iz nasprotnega tabora. K uprizonitvi »Zaklada« prihodnje nedelje pridite torej vsi, ki čutite sokolski.

Ptujske vesti.

Iz Ptujja smo prejeli od nemškutarskoštajercijanskega strahopetca, ki si ni upal podpisati svojega imena, kakor se med poštenjaki spodobi, dolgo klobasarijo, v kateri hvalisa nemško kulturo in prejšnje avstrijske čase. Dopis nam dokazuje, kako v srcih tistih ljudi, ki se kot renegati štejejo za Nemce in ki jih nemška stranka prištevava za svoje pristaje, še vedno živi stari avstrijski in nemški duh in to nam zopet dokazuje, kako lažljivo in hinavsko je vse njihovo hlinjenje lojalnosti, s katerim hočejo preslepiti zlasti naše oblasti in vladne organe. Dokument hranimo in upamo, da se bo ojunčil tudi pisec sam in nam naznanil svoje pravo ime, ne pa da grozi samo v »dejanjem iz kalibra«.

Božičnica podr. »Kola Jug. Sester v Ptujju« se je vršila dne 23. dec. v mestnem gledališču. Po lepo uspeli prireditvi učencev mestnih šol je bilo obdarovanih 170 otrok in rodbin z obteko, obuvanjem in živem: tudi na okoliške šole Kolo ni pozabilo. Skupna vrednost vseh darov znaša 50.000 K, kar priča o požrtvovalnosti naših dobrotnikov. Iskrena hvala darovalcem v našem imenu in imenu mladine. — Odbor.

Celjske vesti.

Krajevna organizacija JDS v Celju ima svoj prihodnji redni politični sestanek v četrtek, dne 10. tm. v rdeči sobi Narodnega doma.

Celjska »Nova Doša« bo izhajala iz tehniških ovir prihodnje dni v zelo skraćeni obliki. Vsled skraćanja konzuma elek. toka je ustavljen motor v tiskarni, tako da list ne more do poprave nedostatka na transformatorju redno izhajati.

Mestna občina celjska proda iz mestnega gozda na Pečovniku do 80 kub. m lesa od smrekovih dreves in mecesnov prsne debelosti 10—15 cm in 5—12 m dolgoti. Les se prevzame na ležišču na Pečovniku. Pismene ponudbe je treba vložiti pri mestnem magistratu.

Uruženje vojnih invalidov podr. Celje ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 13. tm. ob 9. uri pri Belem volu z običajnim dnevnim redom.

Darovi.

Za Jugoslovensko Matice je nabral g. J. Hrašovec, pis. ravnat. 146.50 D pri vstopnicah k poročnim obravnavam v mesecu decembru lan. leta.

Film.

I. Mariborski bioskop. Od danes 10. do 18. tm. se predstavlja »Stari zakon«, drama v 7 dejanjih v glavni ulogi: svetovno znana in priljubljena igralka Henrica Porten.

Ob tridesetletnici prvega znanstvenega mariborskega zavoda.

Spisal inž. Henrik Mohorčič, ravnatelj drž. kmet. kem. zavoda v Mariboru.

Dne 8. januarja je poteklo trideset let, da služi javnosti naš sedanji drž. kmetijski kem. zavod. Trideset let je dolga doba v življenju posameznika in še v zgodovini katerega naroda! Zato hočem podati v naslednjem sliko o razvoju tega zavoda.

Veliki pomen moderne kemije za državo so spoznali merodajni faktorji že rano. Zato so pospešili visokošolski študij kemije, kar je obrodilo stoterni sad, ker je pospešilo razvoj modernega kmetijstva in industrije. Delu in trudu kemika Liebiga se moramo zahvaliti, da je doseglo ponekod kmetijstvo tako visoko stopnjo. On je vstvaril agrikulturno kemijo. Njeni glavni nauki so se ponesli v ustanovljali znanstveni zavodi, ki bi s znanstvenim delom in praktičnimi poskusi povzdignili kmetijstvo in kmetijsko-kemijsko obrt. Tega so se zavedali tudi naši deželni stanoviti brez razlike narodnosti in strank, ko je stavil Pfrimer predlog v bivšem štajerskem deželnem zboru, da naj se ustanovi tak zavod tudi v Mariboru. Predlog je bil stavljen 23. marca 1892, podpirali so ga tudi tedanji slovenski deželni poslanci Robič, Dečko, Jurtela in Serbec. Pfrimer je utemeljeval svoj predlog s tem, da je trdil, da pogreša dežela zavod, ki bi študiral različne in svojstva tal, vrednost umetnih gnojil in semenja in ki bi poskusil doznati z znanstvenimi metodami plodovitost naše zemlje. Tak zavod bi bil tudi potreben pri obnavljanju vinogradov, ker se je ozirati pri izbiri trtnih vrst na sestavino prsti. Zavod naj bi pomagal tudi pri izbiri sadnega drevja ter naj bi študiral načine, kako bi se dalo pridelati vino takih vrst kakor ob Renu. Povdarjal je, da ima Saška že 11 takih zavodov. Čeravno je manjša kakor Štajerska. Od leta 1881 naprej se ustanovljajo taki zavodi že tudi po drugih kronovinah in zato ne smemo zaostajati na tem polju. Glede ustanovnih stroškov je omenil, da bi znašali približno 4000 gold. Stalni letni stroški bi bili 2500 gold., ki bi se večji del krili z zavodovimi dohodki.

Koj na to je 1. aprila 1892 podal Störck imenom deželnega kulturnega sveta svoje poročilo o Pfrimerjevem predlogu. Störck je poročal, da je imela tedanja Avstrija takrat že 18 takih zavodov, Štirije so bili državni, Nemčija pa 65.

Iz Störckovega govora je najbolj zanimiv on del, kjer zagovarja decentralizacijo takih zavodov in kjer povdarja, da ne stojijo navidezni izdatki pri takih zavodih v nikakem razmerju s koristjo, ki jo ima država, dežela in posameznik od takih ustanov. Predlog je bil sprejet s takim dodatkom, da je zadovoljil tudi zastopnike severne in srednje Štajerske.

Praktično izvedbo tega sklepa so pooverili pod roko bodočemu ravnatelju Edmundu Schmidu. Sumim, da je bil celo on duševni oče ali inšpirator Pfrimerjevega predloga.

Prostori za zavod so se našli na takozvani Hausnerjevi realiteti, ki je bila last deželne vinarske in sadjarske šole.

Zavod je dobil primerni statut in pristojbinski cenovnik, ki je veljal celih 22 let.

Tedanje ministrstvo poljoprivrede je dovolilo prispevek 2000 gold. v delno pokritje ustanovnih stroškov, a poleg tega še obljubilo petletno podporo po 1200 gld. za vzdrževanje novega zavoda.

Ustanovni in vzdrževalni stroški za prvo leto so bili predvideni s zneskom 10.000 gold. To je bilo za tedanje čase velika svota denarja (to bi bilo v današnji valuti 1.400.000 K). Ob današnjih razmerah je izključeno, da bi država ali oblast žrtvovala take svote za en zavod.

Prvi ravnatelj je bil Mariborčan po rodu. Študiral je na graški tehniki, bil je kakih 10 let v tujini kot Königov asistent v Münsteru ter pri Nobbeju v Tharandtu. Tu je videl in slišal marsikaj — saj sta bila Liebigova učenca — kar mu je lahko koristilo na novem službenem

mestu. A tega ni razumel, da je na Balkanu in da ima opraviti z ljudstvom, ki ni njegovega rodu. Zenialnega Bismarcka ni umel, ki je trdil, da ni vreden Balkan niti ene kosti pruskega prostaka za Nemčijo. Pod Schmidovim vodstvom je postal zavod v par letih germanizatorijsko žarišče. Schmidu je bila vsakodnevna nemška politika vse, bil je duša mariborskega nemštva. Za zavod se je le navidezno brigal, pustil je, naj mu dela asistenti. Glavni cilj mu je bil ponemčiti naš rod, potisniti našega človeka ob stevo, vzgajati renegate in pripravljati nemški most k Adriji. En Janežičev slovar, ena Pečnikova slovnica, ena karikatura iz »Štajerca«, to je bil cel slovenski oddelek zavodove knjižnice!

Ko je 22. sept. 1910 nagloma umrl pri seji mestnega sveta, je zašumelo v nemških vrstah. Umril je najbrž največji Nemec, ki se je kdaj rodil na mariborskih tleh; umrl je ob času, ko je nemarno rožljalo na Balkanu. Prihranjeno mu je bilo, doživeti propast Nemčije in avstrijskih Habsburžanov, ker so hoteli zadnji voditi nemško politiko v narodni menažariji, med tem ko so se posamezni narodi med seboj kregali za napisne tablice pri kaki davkariji na deželi.

Pri odprtju grobu Edmunda Schmidu se je poslovil od njega zadnji nemški mariborski župan in Mahnert. Veda se ni poslovala od njega, saj zanjo ni imel zadostnega časa, ko je bil predsednik, odbornik, član in nadzornik kopice društva, mestni svetovalec, član glavnega odbora Südmarke, član glavnega odbora nemškega ljudskega sveta na Spodnjem Štajerskem, predsednik moške podružnice Südmarke in predsednik nemškega društva za Maribor!

Deželni odbor štajerski ni hotel več nastaviti ravnatelja na zavodu, prepustil je vodstvo tedanjemu asistentu inž. Czaku. Zavod je vedno bolj propadal. Končno je po vplivu ministrstva poljoprivrede bil določen 1. 1914 Tržičan dr. Zachariades za ravnatelja. Zachariades je bil Grk, študiral je v Švici, bil par let na Nemškem v slični službi. Po letih je bil zelo mlad, a je imel gotovo bolj bistre oči kakor Schmid. Bil je pri Nemcih bolj osvojačen, ker ni bil njihove krvi. Pravzaprav ni spadal Zachariades na to mesto, a prinesel je iz Nemčije nekaj sveže inicijative, čeravno ne energije, ki je bila tako potrebna temu od vsega začetka osirotelemu znanstvenemu zavodu. Kot Orientalec je takoj 1. 1914 spoznal, da živijo na Spodnj. Štajerskem pravzaprav Slovenci. Treba bo tudi ž njimi računati. Zato si je napisal v svojo beležnico kot program »slovenisch lernen! Koliko tragike v teh besedah! Oba sta bila deželna nastavljenca, eden je mrzil Slovence, drugi se je hotel naučiti njih jezik. Schmid je umrl pri seji v srednji starosti, torej pri delu, imel je najlepši pogreb v Mariboru, v svojem rojstnem kraju; Zachariades je umrl mlad v tujini in bedi, zastrupljen, zapuščen od vseh; niti grenka Adrija, ki buči in se peni ob kraški skali, ni ga zazabila v večni sen. Pokojni Schmid pa gleda v grobnici proti severu kot pionir, ki sprevideva, da je bilo vse hrepenenje zaman.

Prišel je preobrat. Slovenija je bila v rokah malih ljudi. Ni čnda, če smo izgubili Koroško, Notranjsko, Učko in zapravljamo Reko. Velikih mož je imela tedaj Slovenija le malo. Med njimi je bil general Maister. Rešil je državi Slovenske gorice, Maribor in s tem tudi edini znanstveni zavod na skrajni severni meji.

En dan pred Božičem 1918 sem prevzel po nalogu tedanje vlade zavod. V blagajni sem našel 27 kron in celo kopico neporavnanih računov. Čistil sem Avgijev hlev na vseh konic in krajih, ker v pravcati hlev se je izpremenil zavod tekem 25 let. To čiščenje na znotraj sem komaj v petih letih dovršil. Štiri leta sem potreboval, da sem dobil primernega asistenta! Štiri leta in pol sem čakal na primernega laboratorijskega pomočnika! Pet let dela zavod z nezadostnimi krediti in dvanajstinkami! Vse to bi se pretrpevalo, če bi se nam poskrbela potrebna duševna hrana.

Razume se, da je na takem zavodu polno dela z analizami. Zato podajam v naslednji razpredelnici sliko, iz katere se razvidi, koliko vzorcev se je preiskalo v posameznih letih ter v celoti, odkar zavod obstoja:

1894	97	1904	260	1914	1036
1895	110	1905	273	1915	579
1896	154	1906	351	1916	730
1897	276	1907	218	1917	784
1898	354	1908	332	1918	605
1899	311	1909	252	1919	516
1900	458	1910	432	1920	1157
1901	397	1911	691	1921	1984
1902	381	1912	812	1922	3529
1903	333	1913	1112	1923	4866

skuno 23.490 vzorcev.

Torej se je v preteklem letu toliko preiskalo, kakor pod prvim ravnateljem Schmidom v šestnajstih letih. Poleg tega je imel zavod letos še 649 oddaj, ki niso vštete pri gornjem številu vzorcev.

Sedanji naslov in zavodov statut je bil izdan z naredbo deželne vlade dne 14. jul. 1920. Statut je najbolj moderen in najbolj prikladen za take zavode in je kopiran po najboljših izkustvih v inozemstvu. Področje zavoda obsega:

1. Pospeševanje kmetijstva s poizkustvom in preizkustvom, istotako pospeševanje kmetijsko-kemijske obrti v Sloveniji.

2. Kemijsko-tehniško in mikroskopsko preiskovanje predmetov iz vseh strok tehničnega proizvodstva.

3. Splošno preiskovanje in presojanje živil, poživil in rabnih predmetov po zmislu zakona o živilih, bodisi da preiskovanja zahtevajo oblastva in organi, ki jim je poverjeno nadzorstvo o izvrševanju tega zakona in sodišča, ali pa da jih prošijo zasebniki.

Pospeševanje kmetijstva in kmetijsko-kemijske obrti se vrši:

a) z znanstvenimi raziskovanji in praktičnimi poizkusi zato, da se izboljša kmetijsko obratovanje;

b) s preiskovanjem zemljin, gnojil, krmil, istotako s pregledovanjem umetnih gnojil in močnih krmil;

c) s preizkušanjem semen, potem s pospeševanjem pridelovanja kulturnih rastlin in semenja, dalje s sestavljenjem receptov semenskih mešanice za travnike, pašnike in travne deteljine, končno s pregledovanjem semenskega blaga;

č) s pospeševanjem umnega sadjarstva, vinarstva in kletarstva, pri čemur se uporabljajo vsi dotični kulturni, kemijski in mikrološki načini;

d) z raziskovanjem in zatiranjem rastlinskih škodljivcev in boleznih;

e) s priglednim preiskovanjem mleka in mlekarških izdelkov za mlekarške organizacije, potem s poizkusnim pospeševanjem živinorej in mlekarstva;

f) s preiskovanjem sirovin, pripomočkov in proizvodov cukrarstva, skrobarstva, pivovarstva, žganjarstva in oljarstva;

g) s strokovnimi nasveti pri izboljšanju kmetijskih obratov kakor tudi pri izpopolnjevanju že obstoječih in pri ustanavljanju novih kmetijsko-kemijskih obrti, ki morejo zvišati zemljiški donos;

i) s praktičnimi učnimi tečaji in predavanji iz tistih strok kmetijstva in kmetijsko-kemijske obrti, ki so z ozirom na krajevne razmere vredne prav posebnega uvaževanja;

j) z zbiranjem kmetijsko-znanstvenega gradiva in z razširjenjem splošnega kmetijsko-kemijskega znanja in uspehov znanstvenih del in raziskav z besedo in spisi.

Ker bo morda koga zanimala finanjska slika takega zavoda, jo podajam v naslednjem za leto 1922: zavodovih dohodkov je bilo 17.589,26 D, zavodovi izdatki so bili 36.351,97 D, torej stane državo tak zavod 18.771,75 D. — A tudi teh ne, ker se mora upoštevati, da se morajo kolekovati vsi dopisi na zavod in vse svedoče, ki jih zavod izdaja, s predpisano kolekovno takso. Zato je doplačala država faktično leta 1922 le kakih 10.000 Din., to je približno 700 srebrnih starih kron.

Zavodovi skupni izdatki se dajo deliti v osebne in stvarne izdatke.

Osebni izdatki so znašali 31.262,97 D, stvarni izdatki pa 5089,20 D.

Preiskovanja in oddaje so bile v letu 1922: 1. v prid zavodov in organov oddelka za kmetijstvo 5,39%, 2. v prid politične oblasti 2,70%, 3. v prid drugih državnih institucij 0,83%, 4. v sodnijske svrhe 0,40%, 5. za carinarice 28,72%, 6. za privatnike 61,96%. — Mariborska oblast je pri vseh teh preiskovanjih in oddajah udeležena z 96,2%.

Zavodovo znanstveno delovanje je sedaj v polnem teku. Zato gleda zavod jasno bodočnosti v oči. Vse, kar je fiktivnega in guilega, odpada in zgineva z leti, le to, kar se je v boju za obstanek nęvrstilo, zapuša trajne sledove ter poganja sadove novi generaciji, ki bo morala znala bolj ceniti duševni trud kakor sedanja.

Gospodarstvo. Centralna zadruga za vnovčevanje vin.

Debata o rešitvi vinske krize je stalno na dnevnem redu vseh naših gospodarskih krogov in korporacij, ki so v stanu pravilno presoditi važnost in daiekosežnost tega za našo državo, zlasti pa za našo ožjo domovino, Slovenijo, nad vse perečega problema. In to je razveseljivo! Želeti je le, da bi zanimanje za to vprašanje bilo enako veliko tudi v krogih naše centralne uprave, — in prepričan sem, da bi se z združenimi močmi kmalu dal najti izhod iz te zagate, v katero smo zabredli vinogradniki, ne ravno po naši krivdi.

Pred očmi imam omogočitev izvoza naših vin v sosedne države na podlagi ugodnih trgovinskih pogodb. Omogočitev izvoza prebitka našega vinskega pridelka nad lastno porabo, bi bil prvi korak, takorekoč »sine qua non« k rešitvi vinske krize. In temu prvemu koraku bi morali slediti nadaljni, za končno vreditev tega vprašanja nič manj važni koraki.

Za danes — o enem takem koraku. Za izvoz vina v inozemstvo je treba spretno, velikopotezne vinske trgovine, ki je pa žalibog še do sedaj nimamo, ki si jo pa moramo ustvariti, stane kaj stane!

Naša vina leže raztresena v na tisoče vinskih kletih. Kolikor sodov, tolikor raznih tipov in sort vinal! Ta vina niso kar tako sposobna za izvoz v inozemstvo. Mora se jih kot mošt ali saj kmalu po prvem pretoku zbrati in spraviti v velike skupne kleti v veliko posodo, kjer se jih skupno odgaja in zori. Le na ta način je dana možnost ustvariti si za posamezne vinske okoliše samo malo tipov vina enotne kvalitete, enotnega okusa in enotne vrednosti, ki bi pa bili na razpolago v velikih množinah; n. pr. tip Ljutomerčana, Pekrčana, Haložana, Slovenjgoričana, Bizeljčana itd. odnosno Ljutomerske graševine, šipona, silvanca in burgundca, haloškega burgundca itd., pekrske graševine itd. itd. Trgovati potem s takim blagom, ne bi bila nobena umetnost.

Recept, kako postopati z vini, ki jih nameravamo spraviti na inozemski vinski trg, je torej dokaj enostaven. Gre le za to, če je momentano, pod današnjimi težkimi gospodarskimi razmerami in gorostasno dragimi krediti, sploh izvedljiv. Predpogoj za to bi bila namreč gradnja velikih, moderno opremljenih vinskih kleti, za vsaki vinski okoliš saj po eno, ozir. saj eno veliko centralno vinsko klet za vse vinske okoliše skupaj, kjer bi se dalo vkleniti ves vinski pridelok, ki pride za izvoz v poštev, — torej za kakih 150.000—200.000 hl vina. In to je danes nemogoče! Iskati bo tedaj treba drugega izhoda iz tega kritičnega položaja!

Kakor že rečeno, je naša vinska trgovina (všteto obstoječe vinarstvo in kletarske zadruge in društva) danes veliko prešibka izvršiti sama kako večjo akcijo v tem oziru. Pa tudi še tako močna organizacija vinogradnikov v svrhu izvoza vina bi le težko uspela, pred vsem, ker bi ji manjkalo za to potrebnih obratovanišč (kletnih prostorov in velike vinske posode). Če bi se pa združilo vinske producente in vinsko trgovino, ta dva faktorja, ki imata eden kot drugi največji interes na tem, da se čimprej oživotvori izvoz vina v inozemstvo in ki imata skupaj na razpolago tudi za to potreben obratni inventar (kleti, posode) in si najlažje pomagala tudi v zadevah kredita, bi bile na mah odstranjene vsaj glavne težkoče.

Toda, kako spraviti ta dva sicer naravna zaveznika, ki se pa vedno malce pisano gledata, pod en klobuk? Na ta način, da se njima pusti dosedajne obrate neokrnjene in se za skupno stvar porabi le to, kar jima je do sedaj ležalo zaradi skrnčnega prometa ali iz kateregabodi

vzroka nezrabiljeno (n. pr. prazne vinske kleti, prazna posoda itd.). Vsak ostane, kar je bil, le iz njunih nezrabiljenih sredstev poskusimo doseči nove vrednosti.

Ta zveza naj bi se izvršila na podlagi ustanovitve ene velike centralne zadruga za vnovčevanje vin, ki bi obsegala celo Slovenijo, ozir. vse vinske okoliše, ki pridejo za izvoz vina v poštev.

Člani te zadruga bi naj bili kolikor mogoče vsi vinski producenti, ki pridelujejo količkaj znatne količine vina, na drugi strani pa vsi vinski trgovci, vinarske in kletarske zadruga in društva, kakor tudi drugi posestniki, ki razpoložajo najsišo z zato primernimi večjimi kletmi, ali z večjo vinsko posodo ali s kletarskim orodjem in kletarskimi napravami in ki so voljni te-le deloma ali v celoti prepustiti novi zadrugi, proti primerni odškodnini. Kleti bi se prepustile proti letni najemnini, kletarski inventar proti najemnini in amortizaciji.

Za vsak vinarski okoliš bi se določilo, koliko kletnega prostora bi bilo potrebno za zbiranje v poštev prihajajočega vinskega pridelka.

V centralno ležečem kraju bi se pa morala ustanoviti centralna vzorna vinska klet, v katero bi se spravilo vinske vzorce od vseh v posameznih okoliših ležečih vin. Ta centralna vzorna klet naj bi bila »duša« cele nove zadruga. Od tod bi se vodilo celo podjetje. Tu bi se dajale poskušnje kupcem in prodajale zaloge iz vseh vinskih kleti zadruga.

Člani-producenti bi prepustili zadrugi ali že grozdje, ali — zlasti v početku — vinski mošt, ozir. mlada vina proti gotovemu naplachu (1/2-1/2 vrednosti). Cene bi se določile sporazumno po navodilu centralne vzorne kleti na podlagi vsebine sladkorja in kisline, ozir. pri vinih na podlagi vsebine alkohola in kisline. — Ostanek kapne cene bi se izplačal po preteku gotove dobe, najkasneje recimo po preteku 9 mesecev. Na eventualnem čistem dobičku bi participirali vsi člani zadruga.

S tem predložim zadevo zanimanim krogom v nadaljno nujno razpravo. — Povdarjam ponovno, da vidim edino možnost, spraviti naša vina v večjih količinah na inozemski vinski trg in tamkaj uspešno konkurirati z drugimi vino izvažajočimi državami, le v ustanovitvi centralne zadruga za vnovčevanje vin, kakor sem jo gorej očrtal. Vsi drugi naporji bodo ostali brezuspešni, če se ne bomo držali gesla združitev!

Pa ne samo vinogradniki in vinska trgovina, temveč tudi država sama, ki ji je vinarstvo važen vir dohodkov, je močno zainteresirana na tem, da se ta zadruga čimprej ustanovi ter začne poslovati in zaradi tega je pričakovati, da bo vlada to podjetje s prva saj s cenim kreditom podpirala. P u k l a v e e.

KMETIJSTVO.

Kmetijska opravila v mesecu januarju.

Razna opravila. Sadje, krompir, korenje l. dr. se prebira, kar je gužilega, odmetuje, da se s slabim vred tudi zdravo ne pokvari. Varuj pred mrzlimo zlasti sadje, v hudi zimi tudi kruh, vino i. dr. podobne reči. Hleve zadelaj, da bodo gorki, čisti jih. Pitana žival se več ne redi, prodaj ali zakolji. Tkalec in predica čujeta pozno v noč. Za delo zunaj hiše se dobro obleci.

Drevje varuj pred zajcem. Ob času južnega snega drevje otresuj, da se ne polomi. Najuspešnejše se v tem času snaži in čisti škodljivca mrčesa; glej navod v decembru. Obrezovati se sme le, če toplina ni pod ničlo. (Vsaka rastlina mora biti prej obrezana, kakor začne odpirati očesa).

Trta. Napravljajo se ključi in v kleti vkladajo v mah. Mah zalivaj z vodo, da bo vlažen. Ključi naj bodo dolgi 40-50 centimetrov, imajo naj vsaj tri očesa. — Gnoj in kompost se vozi v vinograd. — Lahko rigolaš, napravljajš podzidja.

Vrt. Za vrt si moraš omisliti zanesljivih semen: glej na vrsto, na kaljivost, na čas setve. Sadni grmički se obrežejo in osnažijo (n. pr. ribezelj, bodeče grozdjčice itd.). Zimski zelenjavi: ohrovtnu, zelju, kolerabi, korenju, peteršiljevim koreninam se odeja odstrani, ob mrazu zopet vrne. Pri tem se gnilo perje odstrani,

gorka greda. Položi v gorko gredo za zelenjavo na rahlo konjskega gnoja, kateremu primešaj tretjino govejega. (Za evetlice samo konjskega in ga stepaj.) Vrhu gnoja deni 10 do 15 centimetrov na debelo črne rahle prsti. Lehe morajo biti dobro pokrite. Zračijo se popoldne. Koncem meseca začni sejati in saditi. Posejaj tako solato, ki nareja trde pa majhne glave, n. pr. dunajsko jajčnato in dunajsko kamnito; potem mesečno redkvico, kolerabo, evetoči kapus (karfiol), korenčke, kumare. — Pod vsako okno vsadi po en grm kumar. Leho pridno zrači, opoludne malo zalivaj. Za posejanje na prosto sejaj zelenjadna semena na koncu lehe.

V rastlinjaku je treba v lepem vremenu zračiti. Prenagla sprememba toplote škoduje. Kadar zračiš sobo ob veliki razliki notranje in zunanje toplote, umakni evetlice z oken. Čim več deneš rastline na svetlo, boljše je, da jih le obvaruješ pred mrazom. Zalivaj opoldne z mlačno vodo, in le redkokedaj. Prah izmij z milno vodo. Vrtnice se cepijo. Tulipani in hijacinte se postavijo na gorko. Georgine in drugih evetne čebulice, šmarnice.

Polje. Po travnikih in košenicah se razkopavajo krtnine in mravljišča, trosijo umetna gnojila, a bolje je, če si to storil prejšnji mesec. Ob toplih dneh se vozi gnoj, napeljuje se zemlja, lapor, kompost. Trebi se z njiv kamenje. Ako je na snegu skorja ledena, da ne prepusti zraka, trpe in rada poginjejo ozimna žita. Pomagaš lahko, če s kolom sneg gosto prediraš, ali živino na njivo zaženeš, ki ravno to doseže.

Vsa vzgojevalna opravila tega meseca se lahko odlože na prihodnji mesec.

Skrbimo za potrebna semena!

Sedaj je čas, da storimo vse potrebno za pravočasno priskrbo semena. Predvariti je treba, katero domače seme bo treba zamenjati in koliko semena bo treba od zunaj dobiti in naročiti.

Pravočasna priskrba najboljšega semena je danes ena najvažnejših nalog vsakega kmetovalca. Posebno velja to za vsa kupavna semena, kakor so deteljna in travna semena, pesno seme itd.

Važno je, da prevdarimo, katero domače seme kaže premeniti in zamenjati z boljšim semenom, ki ga lahko dobimo pri enem ali drugem sosodu ali iz bližnjega kraja. Na vse to je treba danes veliko večjo pažnjo polagati, ako hočemo, da se naši pridelki izboljšajo, kajti na semenu je veliko ležeče, kako se pridelki obračajo. Če ima sosed lepše žitne pridelke, kakor jih imaš ti, potem skušaj svoje seme premeniti in dobiti od sosedja, vsaj toliko, da prideš do semena. Na ta način si moramo pomagati pri eni in drugi rastlini, da pridemo do boljših uspehov. Seveda je predvsem važno tudi to, da odbiramo sami najboljše blago domačega pridelka za seme in da ravnamo dosledno od leta do leta tako. Na ta način pridemo najlažje in najprej do stanovitno boljših pridelkov, ki se ne bodo odlikovali samo po svoji plodovitosti, ampak predvsem tudi po svoji kakovosti.

Pri priskrbovanju dobrega semena bi lahko veliko dobrega storile naše kmetijske podružnice; ne le stem, da bi potrebna semena naročevale, ampak tudi s tem, da bi preizkušale pri posameznih gospodarjih semena, ki se nanovo vzgoje in priporočajo. Taki preizkusi bi se morali redno vršiti in je danes prilika za prirejanje vseh teh preizkusov toliko ugodnejša, ker imamo že po vseh okrajih državne ekonomo, pa tudi že toliko naprednih in izolanih kmetovalcev, da je le treba stvar v roke vzeti in primerno organizirati. Ako bi naše podružnice in poklicani interesi te preizkuse dosledno prirejali, koliko dobrega bi se v tem pogledu lahko doseglo!

Zaenkrat naj vsak kmetovalec sam skrbi, da pride do potrebnega in dobrega semena. Kupavna semena naj bi se naročala potem kmetijskih podružnic, ki naj se tega dela takoj lotijo, da ne bo prepozno. V ostalem naj se skušajo pa že letos prirejati posebni preizkusi za izboljšanje domačega semena in potrebni preizkusi za nove vrste semena. —n.

g Praktikanti (valenci) na drž. vinarsko in sadlarsko šolo v Mariboru se sprejemajo tekem meseca februarja ali marca 1924. Pogoji: starost najmanj 16 let, dovršena najmanj ljudska šola z dobrim uspehom, telesna sposobnost. Prednost imajo kmetski sinovi, ki ostanejo pozneje doma. Praktikanti obiskujejo jezikovni in računski pouk, drugače delajo z drugimi učenci zavoda praktično v vseh panogah šolskega gospodarstva pod strokovnim vodstvom. Za to dobivajo stanovanje in hrano brezplačno ter imajo prednost pri sprejemu za prihodnje šolsko leto 1924-25 kot redni učenci; v slučaju ubožnosti imajo potem tudi prednost pri podelitvi brezplačnih mest v zavodu in so ob zadovoljivem napredovanju oproščeni sprejemnega izpita. Je to najboljša pripraviljalnica za resne kmetske mladeniče z pomanjkljivo preizobrazbo za vstop v prvi letnik prihodnjega šolskega leta; bivši praktikanti so potem navadno najboljši redni učenci. Na celo polo lastnoročno pisane in kolkovane prošnje (kolek 25 D) za sprejem praktikantov je poslati ravnateljstvu drž. vinarske in sadlarske šole v Mariboru najkasneje do 31. jan. 1924 s sledečimi prilogami: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. zadnje šolsko spričevalo in 4. spričevalo o mravnosti. Sprejem ali odklonitev se naznani pismeno.

g Razstave južnega sadja v Beogradu priredi Srpsko poljedelsko društvo v zvezi z drugimi strokovnimi organizacijami.

g Poljoprivredni glasnik. Prejeli smo št. 23.-24. letnika 1923 in št. 1. letnika 1924 te zanimive gospodarske revije, ki izhaja v Novem Sadu. Zadnja številka leta prinaša obširno stvarno kritiko o budžetu ministristva poljoprivrede in vod, ki ga bomo objavili v izvlečku tudi mi. Dalje prinaša razpravo o ribolovu na Dojranskem jezeru, o gospodarskih pritakah v Liki. Prva letošnja številka objavlja delno sliko o sadjarstvu v naši kraljevini nekaj navodil za napredak svinjereje itd. Gospodarskim krogom revijo toplo priporočamo.

g Konferenca lesne industrije iz cele države se vrši 10. tm. v Beogradu.

HMELJ.

XXXVII. poročilo Hmelj. društva za Slovenijo o hmeljski kupčiji v obč. Zatec, CSR, 5. jan. tl. Živahno povpraševanje in čvrsto razpoloženje na hmeljskem trgu se je od starega leta preneslo na novo. Prve dni tl. se je vse pokupilo, kar je bilo napredaj po vedno rastočih cenah in steer najprej po 3800-3850, naposled po 3900 šK za 50 kg. Dnevno se je prodajalo le po 15-20 bal, ker namreč ni bilo več blaga napredaj. Posestniki hmelja ne silijo k prodaji in zahtevajo vseškozi po 4000 šK za 50 kg. Včeraj se je 10 bal najboljšega blaga prodalo po 4000 šK za 50 kg. Tudi na kmetih se je prodajalo po 3850-3900 šK za 50 kg. Tudi lanski hmelj je prišel v poštev in se je plačeval do 3000 šK za 50 kg. Vsa zateška zaloga bo znašala približno še 4000 q po 50 kg. Pri živahnem povpraševanju je konečno razpoloženje prav čvrsto, cene pa rastoče. — Sav. hm. dr.

TRŽNE CENE.

Tržne cene v Mariboru

dne 1. januarja 1924. (Cene v dinarjih)

1. Meso: Govedina I. 25-27, II 22-24, III 16-20, sveži jezik 24-26, vampi 7-9, pljuča 9-11, ledvice —, gobec 10-11, možgani 20-21, parklji 6-7, vime 10-11, loj 20-21, Teletina I 26-30, II 24-25, jetra 24-25, pljuča 15-16, ledvice —, Svinjina: Prašje meso 30-40, salo 35-40, črvena mast 30-32, pljuča 18-19, jetra 20-21, ledvice 25-30, glava 20-25, noge 14-15, slanina sveža 35-40, pa: pričirana 43-44, prekajena 38-40, mast 38-41, preka eno meso 40-42, šunke 52-58, prekajene noge 25-26, prekajen jezik 48-49, preka jena glava 32-33.

2. Drobnica: koštrunovga mesa 17-20 do 20, jagnetine —, kozjega mesa —, kozletina —.

3. Klobase: krakovske 50-52, debrecinske —, brunšviške 27-28, pariske 32-33, posebne 32-33, safalade 32-33, brenovke 36-37, kranjske 32-33, prekajene —, meseni sir 32-33, poljske salame —, pratisnjene klobase 32-33.

4. Konjsko meso: I 12-15, II 8-10,

5. Koža: konjske, komad 150-200, goveje 17-20-22, telečeje 30-35, svinjske 11-25, usnje gornje 120-130, podplati 80-125.

6. Perutnina: Piščanec majhen 20 do 27-30, večji 28-40, kokoš 48-55, raca 45-70, gosi 80-100, puran 140-200, zajec domač (majhen) 20-25, zajec domač (večji) 30-35.

7. Divjačina: (komad) zajec 60-80, srne 15-20.

8. Ribe: (1 kg) krapov 35-40, belic 30-35, ščuk 30-35, rakov —.

9. Mlečni izdelki: Mleko (liter) 3-50 do 4, smetane 16-18, surovo maslo (kg) 55-57, čajno maslo —, maslo —, air ementalški 150-160, polementalški 70-80, trapiški 35-40, groyerski 40-45, tilski 40-45, parmezan 200-250, sirček (komad) 6-10, jajca (komad) 2-25-2-75.

10. Pijača: Vino novo 8-11, vino staro 12-15, pivo 6-50, stekl. pive 3-25, žganje 20-30.

11. Kruh: Bel (kg) 7-8, črn 6-7, ržen —, zemlja (5/4 dkg) komad —50, mlačni kruh —.

12. Sadje: (kg) Črešnja —, jabolka I —, II 8-10, III 4-5, slive —, suhe 7-8, marelice —, brusnice —, kostanjev (liter) surovih 250, kostanj pečeni (liter) 5-6, bruske I —, II 6-8, III —, limone (komad) 0-50-1-25, oranže 1-3, rozice —, fig 12-15, dateljni —, mandeljni 50-60, orchi 8-10, orehi luščeni 30-35.

13. Specerijsko blago: Kava I 65-70, II 40-45, kava pražena I 70-75, II 40-45, sol 3-50, poper celega 40-45, poper mlet 45-50, paprika 100-120, testenine 13-15, sladkor v prahu 23-25, sladkor v kristalu 20-22, sladkor v kockah 23-25, kvas 32-50, skrob pšenice 15-16, rižev 30-35, koruznega —, riž 6-50 do 13, kis navadni (liter) 2-3, vinski 3-4, olje namizno 30-35, bučno 38-40, spiri denat. 15-18, mlo 8-10.

14. Žito: Pšenica 3-50, rž 3-4, ječmen 3-4, oves 3-4, koruza 3-50, proso 3-50, ajda 3-4, fižol luščen 5-7, fižol rajni —, grah —, leča 14-15.

15. Mlevski izdelki: Pšenična moka 0 6-50, I 6-50, 2 6-50, 3 —, 4 —, 5 —, 6 5-6, 7 4-50, kaša 7-50, jesprenj 6-7, strobi 2-3-50, koruzna moka 4-5, koruzni zdrob 5-6, pšenični zdrob 7-8, ječmenova moka —, ajdova moka 1 7-8 2 —, ajdova kaša (liter) 6-50, ržena kava 10-11, cikorija 26-30.

16. Krma: Seno sladko 87,50-100, seno kislo —, otava —, detalja —, avsene slama 75-87-50, pšenična slama —, ržena slama — (za 100 kg).

17. Kurivo: Drva trda 200-250, mehka 175-200 (za m³), premog, trboveljski 42-45, velenjski 27-30, (za 100 kg) oglje 1-50-2, koks 1-2, (za kg), liter petroleja 7-8, liter beacina 17-18, kg karbida 6-50, kg sveč 15-18.

18. Zelenjava in podzemljice: Salata glavna (kg) —, strucnata —, endivija 1-1-25, berivke —, motovilka —, zelje zgodno (kg) —, zelje pozno (kg) 0-75 do 1-25, karfiola (komad) 3-15, spargeljnj soplek —, špinaca kupček 1-2, paradiznikov 2-50-3, kumare komad 0-25-0-50, za ukisovanje —, buč jedilnih komad —, grah v stročju (liter) —, luščenege —, fižol v stročju (liter) I —, II luščeni —, peteršilja, soplek 0-25, zelenje soplek 0-25, čebule 2-3, česen 10-11, pora (komad) 0-25, korenje vrtno 0-25, korenje navadno 0-25, zelenjava za kuhno (soplek) 0-25, rdeča pesa (komad) 0-50, repa 0-25-0-50, koleraba podzemljica (komad) 0-50, krompir zgodnji (kilogr.) —, krompir pozni 1-1-25, hren 5-6, zela kislega 3-3-50, repe kisle 2-3.

Coljski trg 1. Jan. tl. Govedina: v mesnicah I 25, II 22-50, na trgu I 24, II 19-50, Teletina: I 32, II 30, jetra in pljuča 22, Svinjina: prašičje meso I 35, II 32, slanina I 43, II 41, mast amerianska 39, domača 44, šunka 45, prekajeno meso I 50, II 40-45, Perutnina: piščanec 30, raca 40, gos 150, puran 100-180, Divjačina: zajec 60-70, Mleko 4, surovo maslo 60, čajno 88, jajce 2-2-25, Kruh: kg belega 7, črnega 6, Specerijsko blago: kava Portoriko 64, Santos 50, Rio 40, sladkor kristal 21, v kockah 23, riž I 11 do 14-50, II 6-25-8-75, namizno olje 32, testenina I 21, II 13-50, mlo 17-20, Moka: »00« in »0« 6-20, »2« 5-70, »4« 5-30, koruzna 3-3-40, Na drobnjo po 20 para več, Žito pšenica 380, rž 330-350, ječmen in oves 280-300, koruza 260-280, fižol 600-650, grah 1500, Trda drva kub. m 140-150, mehka 112-120, krompir 1-25, Stojničarji so govedino nekoliko podražili, cena pri teletini je padla za 3 D.

Vrednost denarja dne 8. jan. Na zagrebški borzi se je ta dan dobilo: 100

avstr. kron za 12 in 3/4 pare, 260 din. za 100 čeških kron, 1559 Din. za 100 švicar. frankov, 89 D za 1 dolar, 394 D za 100 lir.

Žitni trg v zadnjem tednu ni kazal znatnih izprememb. Edino promet v turščici se je nekoliko dvignil, vendar pa so tudi te cene za inozemstvo še previsoke in ne morejo konkurirati. Cene na debelo so bile: Pšenica kakor tudi moka sta se malo kupovali. Pšenica se je nakupovala samo za mlino po 330 do 340 D. Napram predhodnemu tednu je cena nekoliko oslabela. Po moki skoro ni bilo povpraševanja. Blago se je ponujalo iz baških mlinov po 540—550 D, pariteta Zagreb pa po 580—600 D. Posamezne slavonske marke notirajo 555—575 D. Tendence v moki je v glavnem mlačna. — Turščica je v ceni napram predhodnemu tednu poskočila za 50 par pri kg. Cena se je gibala na vtovorni postaji sremski po 265—270 D, a pariteta Zagreb po 280 D. Konec tedna je cena zopet popustila. Kupei so bili večinoma iz pasivnih krajev. — Tudi oves je bil čvrst v ceni ter je narasel za 35 par pri kg. Slavonsko rešetano blago je notiralo v Zagrebu 270 D, bosansko pa 235—240 D. Prijedor ali Banjaluka. V ovsu je bil promet precejšen. Večji promet sploh pa ovira denarna kriza, ki je poleg drugega tudi ena izmed ovir, da izvoz ne uspeva.

Zagrebska vinska borza (2. tm.). Belo kmečko, 8,25 odst., iz Konjščine, postavno Zagreb, po Maligana, denar 3,25, blago 3,75. Staro belo, 11 odst., iz Subotice, denar 5,75, blago 6,25. Novo belo in črno samoborsko, denar 4,50, blago 6,50. »Otelos«, črno, 12 odst., franko Zagreb, denar 5, blago 5,25.

Zagrebski tedenski sejem (2. tm.). Kupčijskih zaključkov je bilo okrog 4 vagoni živine za Italijo in 1 vagon za Avstrijo. Cene za kg žive teže: voli I 14,50—15, II 12—12,50, bosanski 10—12,50, krave II 10—12, svinje sremske 27,50 do 28,50, III 26—27, III 24,25—25, teleta I 22,50, II 21,25. Krma: seno 100—112,50, detelja 150—187,50 D za 100 kg.

Zagrebski trg s kožami in usnjem (3. tm.). Kupčija s sirovinami kožami popolnoma počiva. Cene: kože bosanskih buš 13 do 14, lahke domače 15—16, srednje 17 do 19, težke 22—23, telečje 32—33 D. Cene so tekom prošlega leta narasle za prilično 20 odst. Usnje je notiralo: kravji krupni, težki 105—110, lažji 100—105, vache, lažji 68—72, težji 73—76, blank, črni 75 do 80, podplati 75—80, notranji podplati 60—65, boks 27—32 Din.

Mast in slanina. V Zagrebu so bile zadnje dni sledeče cene: za mast 37 do 38 D, za slanino 30, suho meso 32—34, za ameriško mast 32—33 D za 1 kg na debelo. — V Beogradu: mast domača 55—56, slanina 30, suho meso 30—32 Din. na debelo.

Obiskujte

mesni muzej

Cankarjevi ulici. Odprt vsako nedeljo od 10.—12. ure. Vstopnina 1 dinar.

J. Za:

Obrtniško novo leto!

Kakor vsak reden gospodar, je tudi obrtništvo mariborske oblasti zaključilo bilanco svojega dela v minulem letu in si še enkrat pogledalo v spomin skrbipolne dogodke in težkoče preteklega leta ter si začetlo ob izidu teh razmišljanj smernice za svoje bodoče delovanje.

Vkljub manjkajoči zavednosti ter naštan še vedno obvladajoči brezbriznosti prodirajo polagoma uspehi naših prizadevanj.

Aktivam našega dela s ponosom smemo prišteti reorganizatorično gibanje obrtništva v minulem letu. To gibanje je bilo predvsem osredotočeno v ustanovitvi novih strokovnih zadrug ter društev, ustvarjenih na inicijativo naše obrtno-zadružne zveze ter izvršeno z uspešnim sedelovanjem celjskega obrtno-pospeševalnega urada.

Glasom sprejetih informacij se je samo v mariborski oblasti ustanovilo 19 strokovnih zadrug, od katerih 9 že deluje, dočim ostalih 10 čaka na odobritev pristojne delegacije trgovskega ministr-

siva. To je brezdvomno lep korak naprej in dokaz, da še med našimi vrstami ni popolnoma izumrl smisel za izpopolnitev stanovskih organizacij.

Kot vidni dokaz obrtniškega napredka nam je naša industrija in obrt privedla v vsakem oziru nad vse pričakovane dobro uspelo industrijsko in obrtno izložbo v Mariboru. Ta razstava se je kot mogočen jez postavila v bran predhodkom in zavisti beogradskih činiteljev, ki niso le po svojih dejanjih, ampak celo po svojih izrazih ogrožali obstoj in nadaljni razvoj te za mariborsko pokrajino prevažne panoge našega gospodarskega življenja.

V lepo uspelih shodih v Središču, Belincih, zlasti pa v Ljubljani in drugod je dalo obrtništvo duška svojemu nerazpoloženju proti obstoječim razmeram, predvsem pa proti povišanju davkov, uvedbi kuluka, previsokim in neopravičnim prispevkom za socialno zavarovanje, draginji denarja, pomanjkanju surovin ter vedno razširjajočemu se fušarstvu.

V skrbi za svoj naraščaj je paznim okoliščinam sledilo obrtništvo dogodkom za ohranitev obrtno-nadaljevalnih šol, katerim žal posvečajo naši državni krmiljarji čimdelj manj pozornosti in razumevanja. Ob trdni volji prizadetih krogov ter hvalevredni podpori trgovske in obrtne zbornice se je posrečilo ohraniti to institucijo v dobrobit vajeništva, toda ob pomanjkanju sredstev žal le v zdatno zmanjšanem obsegu.

Obrtništvo mariborske oblasti mora kot ena mož vztrajati na zopetni spopolnitvi obrtno-nadaljevalnega šolstva ter ne sme pripustiti, da se nam ta važna naprava odtegnje in krha.

Tudi ob volitvah pridobinske in dohodninske komisije je obrtništvo v pravem razumevanju svojih dolžnosti doseglo uspehe.

Kot pasivno točko si pa naj šteje celokupno obrtništvo 18. mare.

Zapeljano v žrelo pseudo-avtonomizma ter reakcionarnega laži-republikanstva je v večji meri kot dosedaj spuščalo svoje kroglice tja, od koder mu je nepričakovano hitro dohajal odmev povišanja davkov, uvedbe novih dajatev, porasta draginje in škodljive razcepljenosti.

Kot drugo pasivno točko je pripisovati našemu obrtništvu v veliki meri pomanjkanje zavednosti. Svoje zadruge in društva pozna po večini k večjemu le še po imenu in če mu te ne prinašajo v trenutku koristi, jih zapušča.

In vendar je nepobitna resnica, da so le organizacije kot take v stann boritj se za stanovske koristi obrtništva, organizacije, ki ne varujejo ne sredstev ne časa, če gre za upravičeno stvar.

Na prstih bi lahko naštel zadruge, ki so včlanjene v zvezi obrtnih zadrug, to je v oni korporaciji, ki je edina in najvažnejša predstaviteljica skupnih obrtnih teženj.

Na prstih ene roke pa bi lahko preštel one članice, ki so odštele svoj prispevek — dasiravno bi se morala vsaka zavedati, da tudi zveza brez sredstev delovati ne more in da dostikrat znašajo stroški na poštninah, izdani za dotično zadrugo, več, kot jih je zveza — sprejela.

Večina našega obrtništva se teh dolžnosti ne zaveda, čeprav bi morala uvideti, kake žrtve prinašajo delavci za ohranitev svojih interesnih zastopstev.

Sedajne težke razmere zahtevajo tudi od obrtništva samopomoč po organizacijah, skupnost v delu za stanovske koristi in doberbit ter v obrano življenskemu obstoju potrebnih pravic. Le v tem znamenju bo doseglo tudi obrtništvo zboljšanje razmer in srečnejše novo leto!

Šahovci, pozor! Šahovski klub vabi vse člane in prijatelje šaha, da se udeležijo danes v četrtek dne 10. tm. ob 8. uri zvečer brzoturnirja, ki se vrši v kavarni Central. Priredba bo trajala 1—1½ ure in bo zelo vesela. Šahovnice prinesite sboj! Obenem opozarjamo člane, da se bo redni občni zbor vršil 28. tm. ob 8. uri zvečer v mali sobi Grajske kleti. Vsi člani morajo priti. — Odbor.

Izpred sodišča.

Maribor, 7. januarja.

Pretep »na preži«.

Dne 30. aprila je bila pri posestniku Francu Jernejščeku v Stopercah, okraj Ptuj, gostija. Na prežo je prišlo več domačinov, proti polnoči tudi posestniški sinovi Jožef Kampuš, Henrik Korošec, Rok Korošec in Franc Krošl, vsi pri Sv. Ani, okraj Slov. Bistrica in Jožef Ferlič v Dežnem. Oboroženi so bili s koli ter naskočili takoj, ko so prišli k hiši, domače prežarje. Krešl je udaril s kolom neznanega fanta, Kampuš pa Antona Lenbiča po glavi. Ta pretep je izvil iz hiše Fr. Jernejšeka in Antona Krnežo, ki je bil med svati. Ko sta prišla ta dva ven, je svetoval Ferlič svojim tovarišem, da bi pobegnili. Kampuš se ni udal, tako, da sta ga Jernejšek in Krneža prijela. Da bi pomagali Kampušu, so se ostali štirje njegovi tovariši vrnili. V tem trenutku pa je ravno Kampuš pobil s kolom Krneža na tla. Nato se je lotil Jernejšeka, pri čem so pomagali tudi ostali štirje tovariši ter vsi udrihali s koli po napadenem. Krneža in Lenbič sta bila samo lahko telesno poškodovana, medtem ko je Jernejšek zadobil samo na sebi težko telesno poškodbo, namreč zmečkanino na desni temenici, ki je imela za posledico pretres možganov. Obsojeni so bili Kampuš na 5, Henrik Korošec, Rok Korošec in Franc Krešl vsak na 3, Ferlič pa na 2 meseca ječe.

S tujimi konji in vozom hotel v Avstrijo.

23-letni, v Ciglence, okraj Maribor, pristojni Josip Dolinšek, ki je že 3krat radi tatvine predkaznovan, je služil v začetku aprila 1922 na Schönbornovi grajsčini v Slivnici kot hlapec. Vozil je po navadi vsak dan mleko v Maribor. Tudi dne 4. aprila 1922 je peljal z jednim konjem in vozom pa se je odpeljal v smeri proti Avstriji. Pri št. Ilju v Slov. goricah je hotel prekoračiti državno mejo. To njegovo nakano pa je preprečil orožnik Troha, ki je izročil konja in voz graničarjem. Dolinšek je nadatje osumljen, da je konec marca in v začetku aprila 1922 pobral pri več strankah, katerim je dobavil za svojega gospodarja mleko, denar, ki ga je moral izročiti svojemu gospodarju in si od tega denarja pridržal skupaj znesek po 440 K. Pred okrožnim sodiščem je bil obsojen na 6 mesecev težke ječe.

»Vi ste en d..., jaz pa sem čevliar!«

Dne 26. decembra 1923 je razgrajal 23letni čevljarski pomočnik Jožef Pavšič iz Maribora v Orovičevi gostilni v Vetrinjski ulici in ni hotel plačati zapitka. Stražnik Leopold Silič, ki je bil klican, da intervenira, je razgrajala aretiriral in ga odvedel na stražnico. Med eskorto je žalil aretirani stražnika z besedami: »Sakramenski čiči hočete tu komandirati in gospodariti, jaz ki sem en sušter sem plačan boljše kot Vi, Vi ste zame en d...« V policijskih zaporih pa je razbijal tako, da so bili stražniki primorani ga privezati na nalašč za razgrajaje pripravljeno desko. Pri tej priliki je pljuval stražniku Petru Klariču v obraz in ponovno žalil navzoče stražnike Siliča, Kolariča in Pekla z besedami: »Čiči, Vi ste en drek, jaz pa sem čevliar.« Pavšič priznava žalitev stražnikov, taji pa, da bi pljunil stražniku Kolariču v obraz. — Obsojen je bil radi pregreška po § 104. srb. k. z. na 3 tedne zapora.

Tatinski ustžbenec.

Dne 20. junija je bilo trgovcu Josipu Rajhu v Mariboru ukradenih 12 ducatov veznic za čevlje. Dan nato je policijski detektiv Tračnik opazil v Vetrinjski ulici nekoga mladeniča, ki je nosil na hrbtnu vrečo s težko vsebino. Na detektivovo vprašanje, kaj nosi v vreči, je mladenič odgovoril, da nosi »šmirgel papira«, katerega da je kupil nekje na Aleksandrovi cesti. Ker se je zdela detektivu stvar sumljiva, je povabil neznanega mladeniča na policijski komisariat. Sledil mu je do Stolne ulice, v ugodnem slučaju pa je vrgel vrečo na tla ter pobegnil. V vreči je bilo 1000 komadov steklenega platna, katero je spoznal trgovec Rajh, brezdvomno za svojo last. Oben tatvin je osumljen 20letni Robert Majhenič v Studencih pri Mariboru, ki je zaposlen pri

Rajhu kot sluga. Majhenič prizna tatvino vezanic, taji pa, da bi ukradel stekleno platno. Okrožno sodišče ga je obsodilo radi hudodelstva tatvine na 6 mesecev težke ječe.

Dva nasilna pretepača.

27-letni delavec Mihael Simrajh v Breznu in 23letni delavec Franc Cebe v Činžatu, sta velika pretepača in suroveža, ki iščeta prepira in pretepa pri vsaki mogoči priliki. Tako ugodno priliko jima je nudila cerkvena slavnost dne 15. avg. pri Mariji v Paščavi, kjer sta hotela pokazati svojo surovost. Pričela sta prepir z drugimi fanti in kratko nato je udaril Simrajh delaveca Ignaca Krajnca z roko tako močno po ustih, da se je udarjenemu vtila kri; Cebe pa je sunil z vilicami Jožefa Brezočnika v zgornjo ustnico, Franca Brezočnika pa pod desnimi očesom in oba lahko telesno poškodoval. V službi se nahajajoča orožnika Jože Hrovat in Anton Dugar sta pretepača pomirila. Kmalu nato pa, ko sta se orožnika odstranila, sta na potu domov znova napadla druge fante. Vsled krika sta orožnika hitela nazaj in znova posredovala. Orožnik Dugar je pozval oba razgrajaja v imenu zakona da mirujeta. — Temu pozivu pa se nista pokorila, marveč sta napadla dejanski orožnika s tem, da sta ga zgrabila za puško, hoteč mu jo iztrgati. Simrajh in Cebe sta bila obsodjena pred senatom vsak na 4 mesece zapora.

Zaupniki, pozor na volilne imenike!

Tekem januarja se imeniki uradno popravljajo!

V zakonu je določeno, da morajo vsa županstva v teku januarja vsakega leta popravljati volilne imenike, tako imenike za volitve v narodno skupščino (ki služijo tudi za volitve v oblastno in srezko skupščino), kakor tudi za občino.

Ker stojimo pred volitvami v oblastno in srezko skupščino in ker bodo morda tudi kmalu volitve v narodno skupščino, ker bodo letos skoro v vseh občinah občinske volitve, so ta uradna popravila v volilnih imenikih zelo velike važnosti!

Dolžnost vsakega zaupnika, političnih odborov, vsakega volilca in somišljenika je, da se za pravilnost volilnih imenikov takoj pobriga! Uradno popravljane volilnih imenikov je sicer dolžnost županov, ki pa te dolžnosti ne bodo vedno storili, posebno ne klerikalni župani. Treba se je zato pobrigati in županstvo pisмено (brez koleka!) ali ustmeno (najboljše pred pričami) opozoriti na to, da se vpišejo vsi, ki niso v imeniku, pa imajo volilno pravico, nasprotno pa tudi vsi izbrisajo, ki nimajo več volilne pravice.

1. Kdo ima pravico biti vpisan v volilni imenik za skupščinske (oblastne, srezke) volitve?

Vsak, ki je 21 let star in biva v občini stalno že 6 mesecev.

2. Kdo ima pravico biti vpisan v volilni imenik za občinske volitve?

Vsak, ki je 21 let star in biva v občini stalno že 1 leto.

Posebno je važno, da preskrbe za vpis vsi vojaki, ki so se iz vojaške službe že vrnili, če so pred vojaškim rokom bivali stalno v občini in pa da se vpišejo vsi vojaki, ki se leta 1924 šele vrnejo iz vojaške službe!

Za to, da se zahteva vpis ali izbris iz volilnega imenika pri uradni popravili volilnih imenikov, ni treba nobene reklamacije, kakor ob času volitev, tudi ni nujno potreba vseh listin, zato je sedaj najprimernejši čas, da se spravijo volilni imeniki v red!

Župan ali občinski gerent, ki ne bi na zahtevo ali opozorilo hotel vpisati ali izbrisati volilca, čeprav se mu dokaže, da ima dotični volilno pravico ozir., da jo je izgubil, se zagreši proti zakonu in prosimo, da take slučaje naznanite na naše Oblastno tajništvo JDS v Mariboru (Cankarjeva 1).

Vsi na delo! Prihranite si veliko dela ob času razpisa volitev, reklamacijsko postopanje bo takrat veliko lažje!

Poprava volilnih imenikov je prvi del volilne dolžnosti, volitve pa drugi del!

Varujte svojo najvažnejšo pravico, volilno pravico!

Naše oblastno tajništvo JDS daje v slučajih potrebe vsa pojasnila.

Naša morska obala od 600 km je brez obrambe! Snujmo „Jadransko Stražo“!

**Poslano.*
Prošnja!**

Žrtev usode — po nedolžnem v smrt obsojen.

Iz bede in tuge, ki mi jo je prizadela trpka usoda v rokah bivše avstrijske justice, kličem tem potom javnost na pomoč, da mi vsaj ona nekoliko odpomore iz bedne situacije splošne propasti, v kateri se nahajam brez lastne krivde.

Podpisani Franc Frančič, rojen na Ratežu 29. dec. 1877, občina Brusnice (okraj Novomesto, Slovenija) sem bil dne 6. septembra 1902 na podlagi izjav in suma površnih prič obsojen v dosmrtno ječo, češ,

*) Za vsebino uredništvo ne prevzema odgovornosti.

da sem umoril svojo lastno ženo, katero sem nadvse iskreno ljubil.

V morečem zidovju dosmrtno ječe sem trpel 14 in pol leta. Žalost za ljubljeno ženo, katera je preminula na tako tragičen način, krivična obsodba porotnikov, katera me je po nedolžnem zapčitala v grob dosmrtno ječe, ter zavest, da ne bodem nikdar več svoboden videl božjega solnca, je vplivala tako kvarno na moje duševne in fizične moči, da sem sedaj več kot umevno nesposoben za kako težje pridobitno delo. Tozadevna spričevala imam od okrajnega, okrožnega, jetniškega in vojaškega zdravnika v rokah (torej od štirih merodajnih zdravnikov priznana).

Umor moje žene je bajne storila in zakrivila pokojna mati. Bog ji boji milostljiv! V jezi in slepem sovraštvu je storila grozen zločin, ki je bil naprten meni v krivdo.

V ječi sem se nad 14 let neumno trudil z novimi protidokazi na sodne oblasti za resnico in pravico moje nedolžnosti. Slednjič so me milostnim potom pustili na svobodo, kjer se nahajam pred javnostjo v zavesti svoje nedolžnosti, ali žalibog v teku dolge ječe se je vse moje nemalo premoženje razprodalo v pokritje

sodnijskih in jetniških stroškov bivše propadle avstrijske vlade, ki jih pa sedaj ne morem v povračilo terjati.

Na širnem svetu osamljen in uničen kot najbednejši berač sem se vrnil v svojo rojstno vas Ratež in najdel vse razprodano in razdejano v tujih rokah. Niti največji požar in največja povodenj ne more človeka tako kruto uničiti, kakor je uničila neljuba usoda cele življenje moje pok. žene, ampak tudi moje zdravje in vse moje obširno premoženje, kakor bi osvojil vesoljni potop, da nisem imel niti košček lastne zemlje, kamor bi položil svojo trudno glavo.

Revno, a blago dekle me je vzelo pod svojo uborno streho in porodilo za moža, s katero imam dva, 3 in 5 let stara otročiča, polna čilega življenja. Kraj mojega bivanja — Ratež — je ugodna prilika za čebelarje. In ker nisem zmožen za težka dela, si želim na mali parcelici svoje žene kot nekdanji bivši čebelar ustanoviti svojemu poklicu primerno čebelarstvo, s čemur upam preživljati sebe in svoja otročiča ter ženo. Ker pa začetni temelj za uspešno in izdatno čebelarstvo stane po proračunu »Čeb. podružnice v Novem mestu« okrog 27.000 D kapitala, česar pa brez lastnih sredstev oziroma pomoči do-

brih sre ne bom nikdar mogel skupaj soraviti za nabavo čebeljaka, čebel in dr. čebel. potrebščin, zato sem neizogibno prisiljen obrniti se z najponižnejšo prošnjo na javnost za dobrohotno pomoč. Ne prezrite klika človeškega bitja, ki se, uničeno in nesrečno upropaščeno, skuša opomoči in se bori za svoj vsakdanji kruh in za pošteno življenski obstoj.

Dragi čitatelj! Prosim, priporočite mi Vašim znancem in prijateljem v dobrohotno pomoč. Z vsakim malenkostnim darom boste pomagali bednemu nesrečniku lajšati njegovo nezastuženo gorje, za kar bodem Vam in vsaki človeški usmiljenosti nepopisno hvaležen. Prispevki prosim, naj se blagovolijo poslati na upravništvo tega lista. Najiskrenejša zahvala pa vsem tistim, ki so mi že kolikor toliko pomagali.

Tozadevna uradna spričevala glede moje nesreče, uboštva, čebelarstva itd. imam na voljo vsakemur na razpolago.

Udani
Franc Frančič, Ratež 26, pošta Brusnica

Listnica uredništva.

»Sreča. Radi premalega števila priložnosti ni nič z naročbo.

Mala oznanila.

Pohišstvo

Lastnih izdelkov za spalne in jedilne sobe najceneje v zalogi. Sercer in drug. Vetrinjska ul. 2. 2624

Specijalni moderni damski časalni salon za friziranje dam, negovanje obraza in rok, masaža in parna kopel obraza, barvanje las, izdelovanje vsako vrstnih lasničarskih del. Postrežba pod vodstvom g. Maly prvovrstna. Abonma v in izven salona se sprejemajo. Posebni vhod skozi vozo. Obisku se priporoča Fran Novak, brivec-frizer, Aleksandrova cesta št. 22. 2623 50-15

Brezplačna moč se nudi lesni tvrdki ali industrijskemu podjetju, državni uradnik srednje starosti, vešč modernih jezikov. Ponudbe na upravništvo »Tabora« pod »Zanesljiv in energičen«. 5-4

Continental pisalni stroj, popolnoma nov, najnovejši sistem, ceno na prodaj. Vprašati v upravništvo. 53 3-1

Oddam prazno sobo solidnemu gospodu. Maistrova ulica št. 16/II, vrata 8. 65

Pisalni stroj znamka »Empire« in moško kolo po ceni na prodaj. Vprašati pri natakariji gostilna Wilson, Maribor, Aleksandrova cesta 53. 51

Pritlična hiša v Pobrežju, z lepim vrtom in stanovanjem, takoj na prodaj. Naslov pove uprava. 50

Gozd v limeri 2-35 ha, polovica za posekati, polovica lep mladole, oddaljen 1/2 ure od Maribora, en srednje težki, se malo rabljeni voz. je po ceni pod ugodnimi pogoji za prodati. Naslov pove upravništvo »Tabora«. 52 2-1

Moderno in higijensko urejeni brivski salon Fr. Novak, Aleksandrova cesta 22, se cenj. občinstvu priporoča, prvovrstna postrežba, gg. gostom in abonentom na razpolago predalnik za lastno brivno orodje. Uradnikom in podaradnikom v predplačilu popust. 2622 50-15

Mala prvovrstna gostilna, eziroma vinarna, se odda takoj na račun. Za prevzem blaga potrebno 30.000 Dinarjev. Ponudbe po »Vinarna« na upravo »Tabora«. 49 2-2

Štedilnik, zelo dobro ohranjen, radi selitve po prav ugodni ceni na prodaj. Gosposka ulica 23, v trgovini. 42 2-2

Trgovina, dobro vpeljana na prometnem kraju v Mariboru, radi preselitve po ceni na prodaj. Naslov pove upravništvo »Tabora«. 33 6-4

OTVORITEV TRGOVINE

Cast mi je s tem cenj. občinstvu mesta Maribora in okolice naznaniti, da sem otvoril s 1. januarjem 1924 v **MARIBORU, Aleksandrova c. 21**

pod tvrdko

JOS. PIRIH
trgovino z usnjem.

V isti bodem vedno držal dobro sortirano zalogo vseh vrst usnja najbolje kvalitete, po mogočno nizkih cenah kakor tudi čevljarke potrebščine. — Prizadeval si bodem, da p. n. odjemalce s kulantno in solidno postrežbo najboljše zadovoljim in si na ta način zupanje istih pridobim. — Že pri prvem nakupu se bodo p. n. stranke o dobri kvaliteti mojega blaga, kakor tudi o brezkonkurenčnih cenah istega, prepričali. 22 3-2 Jos. Pirih

Vse vrste perila za gospode in dame, kakor

L srajce, **L** hiše, **L** pyjame, **L** opreme za neveste, **L** otroško **L** perilo, kombinacije itd. **L** izdeluje po najnižjih dnevnih cenah
Ljudmila Lackner
MARIBOR, Koroska cesta 33. 31.

Pristopajte k Sokolski Matici!

Naročam DNEVNIK „TABOR“

Ime: .....
poklic: .....
kraj: .....
pošta: .....
Priložite poštno položnico, da pošljem naročnino
V ....., dne ..... 1923.

lastnoročni podpis.

izreži in nalepi na dopisnico, katero naslovi: „TABOR“, Maribor.

ŠVEDSKE

galoše, sliperje in snežne čevlje

znamka »Tretorn« za gospode, dame in otroke se dobljo v nepresegljivi kakovosti samo pri zastopniku za Slovenijo

gumispecialist M. J. NERAT
Maribor, Slovenska ulica 12, na vogalu Gosposke ulice

Istotam se prevzamejo galoši in snežni čevlji v popravilo. 2734

izšel je ročni

Zemljevid slov. ozemlja

v merilu 1:600.000, priredil ravnatelj učiteljskega Matija Pirca, risal učitelj Slavoj Dimnik, tisk, litografija in založba Mariborske tiskarne d. d. Maribor. Zemljevid je izvršen v štirih barvah in obsega vse ozemlje, na katerem bivajo Slovenci, ter je namenjen predvsem šolski mladini. Cena Din 10-

Naročuje se pri

Mariborski tiskarni d. d.

LEPE ZOBE

ima le, kdor rabi
ITO - kremo!
2671

Podpirajte sokolski tisk!

P U H

in 2414
perje
po nizkih cenah vedno v zalogi pri tvrdki
K. Worsche, Maribor
Gosposka ulica 10

Pristopajte k Jugoslovski Matici.

S O L

krekansko, mieto, belo, v vrečah po 50 kg, dobavlja najcenejšje takoj

„Jugoslavija“, prometno d. d.

Gajeva ulica 10 ZAGREB Telefon 9-41

54 Brzojavke: „Jugopromet“. 2-1

KNJIGOVEZNIKA
MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NAJMODERNEJŠE UREJENA, SE
PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU,
OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA
VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADA-
JOČA DELA.
IZVRŠBA SOLIDNA! CENE ZMERNE!